

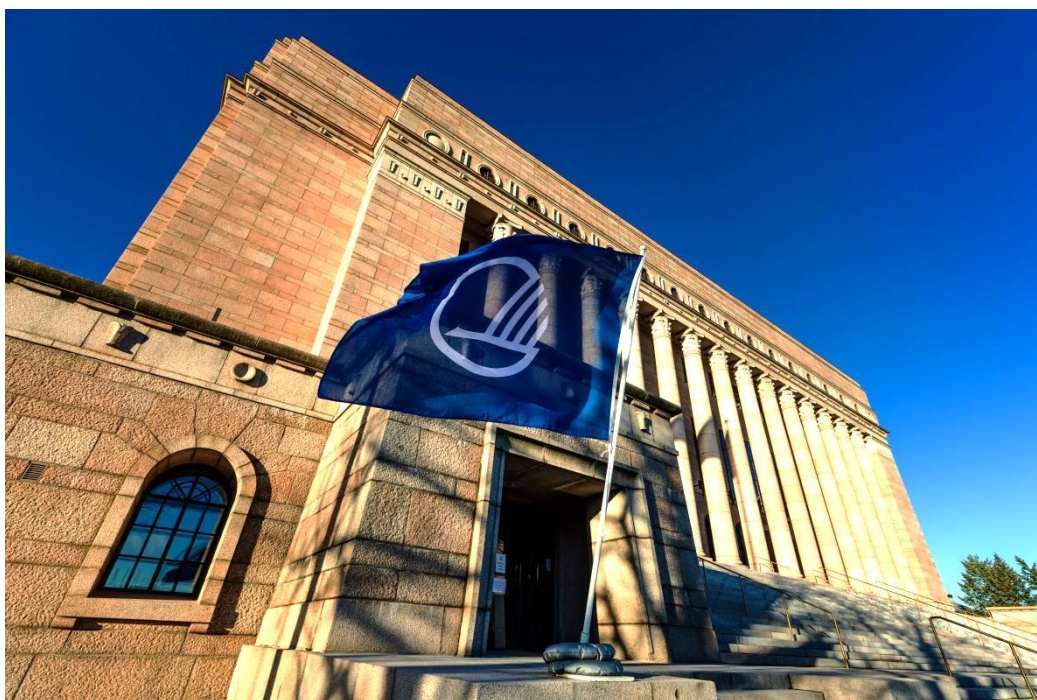
Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Vuosikertomus pohjoismaisesta yhteistyöstä 2017

Pohjoismaiden neuvoston
Suomen valtuuskunnalle

Pohjoismaiden neuvoston 69. istunto pidettiin Helsingissä 30.10.–2.11.2017

Kuva: Magnus Fröderberg/norden.org

Kannen kuva: Pääministereiden perinteinen epävirallinen kesäkokous pidettiin Norjan pääministerin Erna Solbergin kotikaupungissa Bergenissä. Kuvassa Islannin, Suomen, Norjan ja Tanskan pääministerit.

Kuva: Silje Katrine Robinson/norden.org

Vuosikertomus on laadittu eri ministeriöiden, järjestöjen ja pohjoismaisen yhteistyön sihteeristön toimittamien yhteenvetojen perusteella.

Esipuhe

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2017 puheenjohtajan Norjan puheenjohtajuuskauden painopistealueet olivat: muuttuva Pohjola, Pohjola Euroopassa ja Pohjola maailmassa. Vuonna 2017 Pohjoismaiden ministerineuvosto otti edistääkseen pääministereiden hyväksymän vision Pohjolasta maailman integroiduimpana alueena. Pohjoismaiden ministerineuvostossa tämä näkyi mm. digitalisaatio-, mobiliteetti- ja EU-asioiden yhteistyön kehittämisenä. Lainsäädäntöyhteistyön tulevaisuudesta käynnistettiin erillinen selvitys.

Pohjoismaiden pääministerit tapasivat vuoden 2017 aikana kahdesti, Norjassa keväällä sekä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Helsingissä marraskuun alussa. Pääministerit keskustelivat ajankohtaisista kansainvälisistä aiheista, digitalisaatiosta ja ilmastosta sekä käynnistivät ohjelman pohjoismaisten ratkaisujen tarjoamiseksi globaaleihin haasteisiin. Istunto järjestettiin Helsingissä, koska Suomi toimi Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana vuonna 2017.

Yhteistyöministereiden käsittelemiä aiheita olivat mm. toiminnan kehittäminen EU-asioissa, rajaestetyön uusiminen, väliaikaisen digitalisaatioministerineuvoston perustaminen sekä reformin Uusi Pohjola 2.0 implementointi. Pohjoismaat käynnistivät uuden keskinäisen yhteistyön Agenda 2030 toimeenpanemiseksi ja uudistivat Arktisen rahoitusohjelmansa. Yhteisiä kokouksia järjestettiin neljä.

Rajaestetyö jatkui aktiivisena vuonna 2017. Yhteistyöministerit hyväksyivät vahvistetun mandaatin rajaesteneuvostolle vuosiksi 2018–2021. Ministerineuvoston sektoreiden strategiset läpivalaisut jatkuivat ja vuonna 2017 aloitettiin ympäristö- ja sosiaalialan läpivalaisut. Energiasektorin läpivalaisusta valmistui Jorma Ollilan laatima loppuraportti kesällä. Digitalisaatiosta vastaavat ministerit kokoontuivat ensimmäisen kerran joulukuussa ja päättivät vuoden 2018 painopisteistä.

Helsingissä 31.3.2018

Anne Berner
Pohjoismaisen yhteistyön ministeri

Sisällysluettelo	
Esipuhe.....	3
POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT JA HORISONTAALISET KYSYMYKSET	5
Pääministereiden yhteistyö.....	5
Yhteistyöministerit.....	6
Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö	6
Puolustuspoliittinen yhteistyö	7
Ulkomaankauppaa koskeva yhteistyö.....	8
Yhteistyö kehityskysymyksissä.....	8
Rajaesteet ja pohjoismaalaisten arkielämän helpottaminen	9
Kestävä kehityksen edistäminen	11
Alueellinen yhteistyö pohjoisessa	11
Nuorisoyhteistyö.....	12
Ruotsin kielen edistäminen.....	13
Itsehallintoalueiden asema ja osallistuminen	14
YHTEISTYÖ POHJOISMAIDEN MINISTERINEUVOSTON SEKTOREILLA	15
Kulttuuriyhteistyö	15
Koulutus- ja tutkimusalan yhteistyö.....	17
Ympäristö ja ilmasto	18
Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka	20
Pohjoismainen yhteistyö talous- ja finanssisektorilla.....	23
Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori	23
Sosiaali- ja terveyspolitiikka	26
Tasa-arvoyhteistyö.....	28
Työelämää koskeva yhteistyö	29
Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö	30
Digitalisaatioministerineuvosto (MR-Digital)	31
MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ	33
Yhteistyö kuluttaja-asioissa	33
Liikenne.....	33
Rajaturvallisuusalan yhteistyö	34
Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat, ml. maahanmuutto- ja	34
pakolaiskriisiin liittyvä pohjoismainen yhteistyö	34
Pakolaisten ja maahanmuuttajien kotoutukseen liittyvä pohjoismainen yhteistyö.....	35
Ihmiskaupan vastainen työ	35
Pelastusalan yhteistyö	36
Poliisiyhteistyö sekä poliisi-, tulli- ja huumeiyhteistyö.....	37
Yhteistyö saamelaisasioissa	38
Maakuvayhteistyö.....	38
LIITTEET	40
Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2017.....	40
Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2017	41

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT JA HORISONTAALISET KYSYMYKSET

Pääministereiden yhteistyö

Norjan, Suomen, Ruotsin ja Tanskan pääministerit lehdistötilaisuudessa Smolnassa.

Kuva: Magnus Fröderberg/norden.org

Pohjoismaiden pääministerit tapasivat vuoden aikana kahdesti. He pitivät kesäkokouksensa Bergenissä toukokuussa, jossa asialistalla olivat mm. kansainväliset asiat ja digitalisaatio. Pääministerit laskivat liikkeelle ministerineuvoston ohjelman pohjoismaisista ratkaisuista globaaleihin haasteisiin ja tapasivat itsehallintoalueiden päämiehet. Uusi ohjelma edistää kansainvälisten kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista tarjoamalla parhaita yhteispohjoismaisia kokemuksia ja ratkaisuja.

Marraskuun alussa Helsingissä pääministerit osallistuivat useampaan kokoukseen Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. He kokoontuivat huippukokoukseen Pohjoismaiden neuvoston täysistunnossa, jossa aiheena oli Pohjola maailman integroiduimpana alueena sekä yhteiskunnallinen luottamus. Pääministerit käsittelivät keskinäisessä kokouksessaan kansainvälisiä asioita, EU-asioita sekä digitalisaatiota ja vihreää yhteiskuntamuutosta. Lisäksi he tapasivat itsehallintoalueiden päämiehet ja Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteerin sekä erikseen Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston. Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston kanssa keskusteltiin rajaesteistä sekä Pohjolasta ja EU:sta. Pääministerit tapasivat myös Baltian maiden kollegansa istunnon yhteydessä.

Yhteistyöministerit

Yhteistyöministereillä oli neljä kokousta vuoden aikana, helmikuussa Oslossa, kesäkuussa Tromssassa ja syyskuussa Kööpenhaminassa sekä lokakuussa Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston uudistamistyön implementointia jatkettiin. Sen tavoitteena on yhteistyön relevanssin lisääminen poliittisesti sekä kansalaisten ja talouselämän näkökulmasta ja yhteistyön joustavuuden ja reaktiokyvyn kehittäminen. Ministereiden teettämä selvitys pohjoismaisen lainsäädäntöyhteistyön mahdollisuuksista käynnistyi. Yhteistyöministerit päättivät syyskuun kokouksessaan uudesta arktisesta ohjelmasta vuosiksi 2018–2021 sekä käynnistivät uuden keskinäisen yhteistyön Sukupolvi 2030 kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanemiseksi. Lisäksi päätettiin perustaa väliaikainen ministerineuvosto, joka käsittelee digitalisaatioasioita. Rajaestetyö jatkui aktiivisena ja Rajaesteneuvoston uudistettu mandaatti hyväksyttiin lokakuun kokouksessa vuosiksi 2018–2021.

Norja toi myös kokouksiin teemakeskustelut, jotka koskivat sen puheenjohtajuuden painopisteitä. Ministerit veivät eteenpäin Pohjoismaiden ministerineuvoston työtä EU-asioissa ja käynnistivät selvityksen pohjoismaisten riskirahoitusmekanismien kehittämiseksi aikaisessa kasvuvaiheessa oleville pienyrityksille.

Pohjoismaiset yhteistyöministerit Tromssassa kesäkuussa. Kuva: Mary Gestrin/norden.org

Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö on viime vuosina lisääntynyt ja kehittynyt. Pohjoismaat vahvistavat yhteistyön kautta oman alueensa turvallisuutta ja lisäävät vaikutustaan kansainvälisen tur-

vallisuuden edistämiseen liittyvissä kysymyksissä. Norja toimi 2017 pohjoismaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön puheenjohtajana. Vakiintuneen pohjoismaisen YK- ja edustustoyhteistyön rinnalla uusiksi yhteistyöteemoiksi ovat viime aikoina nousseet mm. Itämeren turvallisuus, Naton parissa tehtävä 29+2-yhteistyö ja EU-NATO-yhteistyön edistäminen. Vuonna 2017 yhteistyössä korostui Ruotsin YKTN-kauden myötä erityisesti Pohjoismaiden rooli YK:n uuden pääsihteerin tukemisessa ja YK:n reformiprosessien edistämässä. Pohjoismaat pyrkivät entisestään vahvistamaan Pohjoismaiden ääntä YK:ssa. Pohjoismaat jatkoivat ulko- ja turvallisuuspoliittista vuoropuhelua kolmansien maiden, erityisesti Baltian maiden ja Yhdysvaltojen kanssa. Baltian maiden ja Yhdysvaltojen kanssa käytiin myös säännöllistä Pohjois-Euroopan lähialueisiin liittyvää turvallisuuspoliittista vuoropuhelua (ns. e-PINE -yhteistyö).

Pohjoismaisia ulkoministerikokouksia järjestettiin vuonna 2017 kolme: toukokuussa Oslossa, lokakuussa YK:n yleiskokouksen istunnon yhteydessä New Yorkissa ja marraskuun alussa Helsingissä, Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Ulkoministeri Soini osallistui kaikkiin kokouksiin.

Puolustuspoliittinen yhteistyö

Suomi toimi vuonna 2017 pohjoismaisen puolustusyhteistyön eli Nordefcon puheenjohtajana. Suomen puheenjohtajuuskauden tavoitteena oli edistää meneillään olevaa työtä, syventää puolustuspoliittista dialogia ja laajentaa sitä koskemaan Itämeren alueen lisäksi myös pohjoisia alueita. Suomen kaudella syvennettiin logistiikka- ja huoltovarmuusyhteistyötä Pohjoismaiden välillä. Lisäksi Suomen aloitteesta järjestettiin Nordefcon alla ensimmäinen päätöksentekoharjoitus.

Meneillään olevien hankkeiden osalta merkittävä saavutus oli ilmatilannekuvan vaihtoa koskevan NORECAS-hankeeseen liittyvän yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittaminen ministerikokouksessa marraskuussa Helsingissä. NORECAS-hanke etenee vaiheittain. Hankkeen tavoitteena on parantaa tilannetietoisuutta, lentoturvallisuutta ja kehittää koulutus- ja harjoitusyhteistyön tehokkuutta.

Materiaalihankkeissa edettiin yhteispohjoismaisen taisteluasun osalta. Hankintailmoitus julkaistiin vuoden lopussa. Yhteishankinnan arvo on n. 200 miljoonaa euroa. Hankinta on ensimmäinen puolustusmateriaalihankinta, joka toteutetaan Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan kesken.

Helpotettua maahantuloa koskeva yhteisymmärryspöytäkirja allekirjoitettiin vuonna 2016. Suomen puheenjohtajuuskaudella työ eteni toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Myös varalaskupaikkoja koskeva Alternate Landing Base -konsepti laajeni vuonna 2017 kattamaan kaikki Pohjoismaat Suomen ja Islannin liityttyä järjestelyyn.

Harjoitusyhteistyön osalta allekirjoitettiin Pohjoismaiden ja Yhdysvaltojen kesken aiekirje Arctic Challenge -harjoituksen kehittämisestä. Vuonna 2017 harjoitus oli Suomen johtama ja siihen osallistui noin 100 ilma-alusta noin kymmenestä maasta. Arctic Challenge on yksi Euroopan suurimmista ilmasotaharjoituksista.

Suomen Nordefco-puheenjohtajuuskaudella puolustusministerit kokoontuivat kaksi kertaa. Toukokuussa ministerit tapasivat Turussa ja marraskuussa Helsingissä. Marraskuun Nordefco-kokouksen yhteydessä järjestettiin myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden puolustusministerien kokous sekä Pohjoisen ryhmän kokous. Pohjoisen ryhmän kokoukseen osallistui myös Yhdysvaltojen puolustusministeri Suomen kutsumana vieraina.

Vuonna 2018 Nordefcon puheenjohtajana toimii Norja.

Ulkomaankauppaa koskeva yhteistyö

Pohjoismaiden ulkomaankauppaministerit kokoontuivat marraskuun alussa Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Norja. Kokouksen aiheita olivat globaali kauppapolitiikka ja ajankohtaiset WTO-kysymykset, Pohjoismaiden rooli kaupan edistämässä ja Brexitin kauppapoliittiset näkökohdat.

Ministerit vaihtoivat ajatuksia yhteisistä haasteista ja mahdollisuuksista sekä konkreettisista toimista vapaa-kaupan edistämisen ja transatlanttisen kaupan osalta ja keskustelivat WTO:n seuraavan ministerikokouksen valmisteluista. Lisäksi keskusteltiin Brexit-valmisteluista ja Brexitin vaikutuksista kauppapolitiikalle ja Pohjoismaihin.

Yhteistyö kehityskysymyksissä

Pohjoismaiden kehitysministerit kokoontuivat marraskuun alussa Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston 69. istunnon yhteydessä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Norja. Kokouksen pääaiheita olivat terveystuotokset, koulutuskysymykset, ruoka- ja ravitsemusturva, kestävä kehitys ja G20-yhteistyö. Lisäksi esille nousivat seksuaali- ja lisääntymisterveys- ja oikeudet, Myanmarin tilanne ja monenvälisen kehitysjärjestelmän rahoitus.

Pohjoismaiden kehitysrahasto (NDF) tukee globaalia ilmastotyötä

Pohjoismaiden kehitysrahasto, NDF, jatkoi toimintansa kehittämistä vuonna 2017, joka oli toinen kokonainen toimintavuosi vuonna 2015 hyväksytyin uuden strategian jälkeen. NDF:n toiminnan päätavoite on edelleen kehitysmaiden tukeminen ilmastomuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. Strategian tavoitteiden mukaisesti NDF on vuonna 2017 panostanut yhteistyön kehittämiseen yksityisen sektorin kanssa. NDF on myös jatkanut aikaisempaa painopistettään kansainvälisten kehityspankkien ilmastohankkeiden lahjamuotoisessa rahoittamisessa.

NDF:n johtokunta hyväksyi vuoden 2016 aikana 9 hanketta, joiden yhteenlaskettu rahoitus oli 44,3 miljoonaa euroa. Näistä 31,3 miljoonaa oli lahjamuotoisia yhteisrahoitushankkeita kehityspankkien kanssa ja 13 miljoonaa oli investointeja yksityisen sektorin ilmastohankkeisiin.

NDF:n toiminta sai tunnustusta Pariisissa joulukuussa 2017 järjestetyssä korkean tason Ilmastokonferenssissa (One Planet Summit). Kaksi NDF:n osittain rahoittamaa hanketta oli niiden 12 hankkeen joukossa, jotka saivat tapahtumassa erityistunnustuksen.

Pohjoismaiden yhteistyö kehityspankeissa

Pohjoismaat toimivat samassa äänestysryhmässä Maailmanpankissa sekä alueellisissa kehityspankeissa (Afrikan kehityspankki, Aasian kehityspankki, Latinalaisen Amerikan kehityspankki). Kehityspankit ovat kokonaisuutena erittäin suuria globaaleja kehitysyhteistyötoimijoita. Näiden pankkien äänestysryhmissä, joissa on mukana myös muita maita, pohjoismaiden yhteistyö kannanmuodostuksessa on laajaa ja säännöllistä.

Rajaesteet ja pohjoismaalaisten arkielämän helpottaminen

Rajaesteneuvosto

Rajaesteneuvoston Suomen kansallisen edustajana jatkoi Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja Risto E. J. Penttilä. Ahvenanmaan edustajana jatkoi Gunnar Westerholm.

Rajaesteneuvosto 2017 Kuva: norden.org

Rajaesteneuvosto toteutti vuosina 2014–2017 strategia- ja liikkuvuusohjelmaa, jossa neuvoston tehtävänä oli poistaa jäljellä olevat esteet, jotka rajoittavat yritysten ja ihmisten toimintaa, työntekeä ja opiskelua toisessa Pohjoismaassa. Rajaneuvosto ratkaisi neljän vuoden aikana 27 rajaestettä. Vuonna 2017 Rajaesteneuvosto ratkaisi kuusi rajaestettä ja käsitteli valmiiksi kaksi rajaestettä, joihin ei löytynyt ratkaisua. Ratkaistujen rajaesteiden ansiosta näkövammaisten on nyt helpompi viedä opaskoiransa Norjaan. Ruotsissa lääketiedettä opiskelevan on mahdollista suorittaa harjoittelujakso Ahvenanmaalla. Ruotsin ja Norjan rajalla saamelaisten on helpompi pitää poroaitauksensa kunnossa. Byrokraattiset rasitteet ovat poistuneet työttömiltä ruotsalaisilta nuorilta, jotka hakeutuvat ulkomaille harjoitteluun EU:n liikkuvuusohjelman tuella. Tämän lisäksi yritysten on nyt helpompi ottaa selvää elinkeinotoimintaa koskevista laeista ja määräyksistä naapurimaissa, sillä uusi digitaalinen linkkiportaali nordenbusiness.org on opas naapurimaiden määräyksiin, jotka koskevat rekisteröintivaatimuksia, tuotteiden hyväksymisvaatimuksia, verotuspaikkaa ja työntekijän sosiaaliturvajärjestelmää. Rajaesteneuvoston vuoden 2017 toimintakertomus löytyy Pohjoismaiden ministerineuvoston sivulta: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1174950/FULLTEXT01.pdf>

Haloo Pohjola

Pohjoismaisilla neuvontapalveluilla, mukaan lukien Suomessa toimivat Haloo Pohjola sekä Pohjoiskalotin Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi sekä Norja-Suomi, on tärkeä rooli rajaesteiden kartoittajana ja tiedonkerääjänä. Yksityishenkilöille suunnattu, Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittama ja Suomessa Pohjola-Nordenin hallinnoima neuvontapalvelu Haloo Pohjola panostaa verkkosivuillaan selkeään, tarkkaan ja viranomais-tarkastettuun tietoon. Sivustolla vieraili vuoden aikana yli miljoona kävijää. Yhteensä kysymyksiä tuli 2.560,

joista Suomelle tuli 351 eli 13,71 % kysymyksistä. Suosituimmat kysymysaiheet, lueteltuna suosiojärjestyksessä, ovat yhä edelleen työnteko, koulutus ja verotus, väestörekisteröinti ja eläke. Vuosien 2012–2016 aikana on yli 40 % Haloo Pohjolan kysymyksistä koskenut Norjaa. Myös vuonna 2017 Norja oli kaikkein suosituin maa (26,9 %), mutta monet kysymykset koskivat Tanskaa (34,6 %) ja Ruotsia (25,6%). Suomea koskevia kysymyksiä oli 10,9 %. Haloo Pohjolan nettisivujen 70 vierailuimmasta sivusta puolet, eli 35, koskivat Norjaa. Näistä 70 vierailuimmasta nettisivusta neljä aihetta koski Suomea ja kaksi Ahvenanmaata.

Yksityishenkilöille suunnatun tiedottamisen lisäksi tärkeä osa Haloo Pohjolan tiedotustyötä on verkostoituminen ja tiedonvaihto viranomaisten sekä päättäjien kanssa. Haloo Pohjolan projektipäälliköt kaikissa Pohjoismaissa ja itsehallintoalueilla valmistelivat vuoden aikana useita rajaesteisiin liittyviä selvityksiä. Vuonna 2017 huomioitiin erityisesti opiskelu, työskentelymahdollisuudet toisissa Pohjoismaissa sekä digitaalinen yhteistyö. Haloo Pohjola oli mukana järjestämässä vapaasta liikkuvuudesta 27 seminaaria. Haloo Pohjolan projektipäälliköt pitivät yhteensä 21 esitelmää eri messuilla, seminaareissa ja tapahtumissa. Suomen Haloo Pohjola oli mukana järjestämässä Pohjolan päivää maaliskuussa muiden pohjoismaisten yhteistyöorganisaatioiden kanssa, piti vastaanottoa Porin SuomiAreenassa heinäkuussa ja järjesti yhdessä Pohjoiskalotin rajaneuvonnan kanssa Rovaniemellä joulukuussa informaatiopäivän pohjoismaisesta työhausta. Järjestäjien lisäksi seminaarissa esiintyi asiantuntijoita TE-toimistosta, Kelasta, Verohallinnosta ja Eläketurvakeskuksesta. Haloo Pohjolalla oli myös kokouksia ja tapaamisia rajaesteiden, liikkuvuuden sekä pohjoismaisten kysymysten kanssa työskentelevien henkilöiden kanssa.

Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunta

Valtionhallinnon puolella tehtiin rajaesteyhteistyötä Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunnassa, joka piti vuoden aikana neljä kokousta. Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunnassa kokoontuivat eri hallinnonalojen ja ministeriöiden edustajat keskustelemaan ajankohtaisista pohjoismaisista kysymyksistä ja erityisesti rajaesteytyöstä. Neuvontatoimikuntaan osallistui edustajia seuraavista organisaatiosta: Rajaesteneuvosto (Suomen edustaja), eduskunta, ulkoministeriön pohjoismaisen yhteistyön sihteeristö, eduskunnan kanslian kansainvälisten asioiden yksikkö, Pohjoiskalotin rajaneuvonta (Suomi-Norja sekä Suomi-Ruotsi), työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, oikeusministeriö, Verohallinto, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, Opetushallitus, Väestörekisterikeskus ja Pohjoismaiden ministerineuvoston Haloo Pohjola, jonka edustaja toimi myös kokouksen sihteerinä. Neuvontatoimikunta kokoontui noin viikko ennen Rajaesteneuvoston kokouksia. Neuvontatoimikunnan kokouksissaan esille tuoma tieto liikkuvuudesta ja sen esteistä Pohjoismaiden välillä antoi Rajaesteneuvoston Suomen edustajalle kattavaa tietoa Suomen ajankohtaisesta tilanteesta. Toimikunnassa mahdollistui suora tiedonvaihto yhteiskunnan eri toimijoiden välillä sekä rajaesteiden aikainen tunnistaminen ja raportointi.

Pohjoiskalotin rajaneuvonta

Pohjoiskalotin rajaneuvonta on pohjoismaisista neuvontapisteistä ainoa, joka palvelee kolmea maata kolmella kielellä. Rajaneuvonnalla on kaksi toimipistettä: TornioHaparanda neuvontapalvelu keskittyy etupäässä Suomen ja Ruotsin liikkuvuuteen ja rajaesteisiin liittyviin kysymyksiin. Toimistossa työskentelee koordinaattori. Skibotn rajaneuvonta palvelee asiakkaita Suomen ja Norjan sekä Ruotsin ja Norjan välisissä kysymyksissä. Toimipisteessä työskentelee kaksi työntekijää, osa-aikainen koordinaattori ja neuvonantaja, jonka tekninen työnantaja on Norjan NAV-direktoratet.

Pohjoiskalotin rajaneuvonta tiedottaa, neuvoo ja ratkoo rajaesteitä, joita yritykset ja kansalaiset kokevat liikkueessaan Norjan, Suomen ja Ruotsin välillä. Rajaneuvonta työskenteli vuoden aikana monen uuden raja-

estekysymyksen parissa ja valmisteli useita niihin liittyviä selvityksiä kaikkiin kolmeen maahan. Toimihenkilöt osallistuivat joko järjestäjinä tai asiantuntijoina yhteensä 68 seminaariin tai tiedotustilaisuuteen kuluneena vuonna ja näistä Rajaneuvonnan omia seminaareja oli yhdeksän. Koordinaattorit osallistuivat kolmeen ministerineuvoston LOTS-kokoukseen, Pohjola-Nordenin neuvotatoimikunnan kokouksiin sekä Ruotsin vastaaviin förmöte-kokouksiin. Skibotnin toimiston neuvonantaja osallistui kolmeen viranomaistapaamiseen Norjan ja Ruotsin välillä (Forenklingsgruppen).

Pohjoiskalotin Rajaneuvonta tarjosi henkilökohtaista palvelua 3400 asiakkaalle. Tornioon tulevista kansalaisten yhteydenotoista yli 60 % tuli Suomesta ja Skibotniin tulevista 83 %. Yrityksiltä tulevat yhteydenotot lisääntyivät 30 % edellisestä vuodesta ja suurin osa näistä kontakteista tuli suomalaisilta yrityksiltä (80 %). Lisäksi lähes 2000 asiakasta on tavattu messuilla ja teemapäivillä. Rajaneuvonnan Facebook-sivustolla oli 540 seuraajaa ja kotisivunäyttöjä oli 42 000.

Pohjoiskalotin Rajaneuvonta kehittää elinkeinoelämälle suunnattuja palveluja kolmivuotisen Interreg-hankkeen kautta 2016–2019. Hankkeen tarkoituksena on lisätä Pohjoiskalotin alueen pk-yritysten kansainvälistä toimintaa kehittämällä Rajaneuvonnan neuvontapalvelua yritysten tarpeiden mukaan. Tavoitteena on kehittää toimintamalli, joka huomioi erityisesti pienyritysten tarpeet rajat ylittävän toiminnan aloittamisessa. Rajaneuvonnan hanketta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän alueellisten organisaatioiden kanssa. Hanke on yhteistyössä eri viranomaisten kanssa tiedottanut yrityksille erityisesti vero-, tulli- ja alv-kysymyksistä. Hankkeessa työskentelee viisi työntekijää.

Kestävä kehityksen edistäminen

Suomen puheenjohtajuuskaudella 2016 käynnistetty työ pohjoismaisen toimeenpano-ohjelman laatimiseksi globaalille kestävä kehityksen toimintaohjelmalle (Agenda2030) saatiin päätökseen, ja yhteistyöministerit hyväksyivät pohjoismaisen toimeenpano-ohjelman kokouksessaan 5.9.2017.

Toimeenpano-ohjelma Generation2030 korostaa lasten ja nuorten merkitystä muutoksentekijöinä. Ohjelmalla on kolme päätavoitetta: 1) varmistaa, että Pohjoismaiden ministerineuvoston työ edistää Agenda 2030:n täytäntöönpanoa kiinnittämällä siihen poliittista huomiota ja tukemalla siihen liittyviä hankkeita; 2) tukea Pohjoismaissa tapahtuvaa toimeenpanotyötä ja siihen liittyvää kokemustenvaihtoa; 3) lisätä Pohjoismaiden ministerineuvoston työn painoarvoa ja näkyvyyttä pohjoismaissa ja kansainvälisesti.

Ohjelmassa erityiseksi painopisteeksi on valittu kestävä kulutus ja tuotanto. Ohjelman kokonaisbudjetti vuoteen 2020 asti on 12,9 miljoonaa DKK.

Alueellinen yhteistyö pohjoisessa

Pohjoismaiden ministerineuvosto jatkoi aktiivista yhteistyötä muiden pohjoisten alueneuvostojen ja alueellisten rakenteiden kanssa ja osallistui EU:n Itämeren alueen strategian ja pohjoisen ulottuvuuden politiikan toimeenpanoon. Baltian maiden kanssa yhteistyö jatkui tiiviinä. Myös yhteistyötä läntisten naapureiden kans-

sa jatkettiin. Pohjoismaiden ministerineuvoston vuonna 2016 aloitettu yhteistyöohjelma Luoteis-Venäjän kanssa toimeenpantiin.

Yhteistyöministerit hyväksyivät uuden arktisen yhteistyöohjelman vuosiksi 2018–2021. Ohjelman ylätaavoite on kestävä kehitys arktisella alueella. Se pohjautuu kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteisiin ja vie ne arktiseen yhteyteen. Ohjelma operationalisoidaan neljän teeman alla, "Peoples; Planet; Prosperity; Partnerships".

Nuorisoyhteistyö

Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (Ungdomens Nordiska Råd, UNR), Nordjobb-vaihto-ohjelma ja Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto

Pohjoismaisen nuorisoyhteistyön näkyvimmit yhteistyömuodot olivat liiton oman toiminnan ohella Nuorten Pohjoismaiden neuvosto ja Nordjobb-vaihto-ohjelma, joita Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto (PNN) Suomessa koordinoi. Pohjoismaiden neuvoston (PN) alainen Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (UNR) järjesti vuotuisen istuntonsa lokakuun lopussa Suomessa. Teemana vuonna 2017 oli *Turvallinen Pohjola*. Istuntoon osallistui noin 90 nuorta eri Pohjoismaista. Nuorisopoliitikot laativat julkilausumia, jotka toimitettiin PN:n istuntoon. UNR:n presidenttinä toimi vuonna 2017 Espen Krogh Tanskasta istuntoon asti. Istunnossa valittiin suomalainen Kati Systä presidentiksi vuodeksi 2018.

Pääasiassa Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) rahoittaman 30 vuotta täyttäneen Nordjobb-ohjelman tavoitteena on tarjota 18–30-vuotiaille pohjoismaisille nuorille kesätyötä, asunto sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanohjelmaa Pohjolassa. Näin lisätään liikkuvuutta pohjoismaisilla työmarkkinoilla sekä pohjoismaisten kielten ja kulttuurien tuntemusta. Vuonna 2017 noin 1000 nuorta haki kesätöitä Suomesta Nordjobbin kautta, ja työpaikan sai 45 hakijaa. Näistä 41 oli pohjoismaalaisia ja neljä EU-maista. Suomessa työpaikat ovat pääkaupunkiseudulla, Turussa, Tampereella ja Pohjanmaalla. Vuonna 2017 Nordjobbin muista Pohjoismaista sai 329 suomalaista nuorta, vuonna 2016 suomalaisia nordjobbareita oli 325. Yli 2200 suomalaista haki Nordjobbia.

PNN tarjoaa jäsenistölleen, jäsenjärjestöilleen sekä pohjoismaisista teemoista kiinnostuneille monipuolista ohjelmaa Suomessa ja muualla Pohjolassa. PNN:llä on 8 paikallisosastoa ympäri Suomea, 27 jäsenjärjestöä sekä noin 2800 henkilöjäsentä. PNN:n toiminnan painopistealue vuonna 2017 oli toimia jäsenjärjestönsä pohjoismaisena asiantuntijana, siksi vuoden aikana järjestettiin useita yhteistapahtumia. Yhteistyössä HanaSaaren ja CIMO:n kanssa järjestettiin tiedotuspäivät pohjoismaisista opiskelu- ja työmahdollisuuksista kiinnostuneille opiskelijoille. Yhteistyötä muiden pohjoismaisten järjestöjen kanssa tehtiin Pohjolan Päivän ja Suomi Areenan tapahtumissa. Nuorisoliiton aloitteesta tehtiin myös yhteinen mainoslehti pohjoismaisesta yhteistyöstä.

NORDBUK

Vuoden aikana on ohjausrakennetta sekä ohjausasiakirjat arvioitu ja uudistettu. Toimintasuunnitelma vuosille 2014–2017 arvioitiin ulkoisesti, kilpailutuksen voitti Sweco Society Ab. Arvioinnin perusteella on ohjausjärjestelmän rakennetta yksinkertaistettu.

NORDBUK-tukiohjelma sai vuoden aikana 90 hakemusta. Rahoitusta myönnettiin 43 projektille. Ohjauskenteen mukaan Pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea (NORDBUK) on neuvoa-antava ja koordinoiva elin, käytännön työn hoitaa Pohjoismainen kulttuuripiste (NKK) joka hallinnoi komitean NORDBUK-

tukiohjelmia. Vuoden aikana keskusteltiin tukiohjelman hallinnoinnista, mutta NKK jatkaa toistaiseksi ohjelman hallinnointia.

NORDBUK päätti vuoden aikana tukea tiedolla johtamisen kehittämistä. Huhtikuussa pidettiin Tukholmassa verkostotapaaminen, johon oli kutsuttu sekä tutkijoita että asiantuntijoita keskustelemaan, miten voidaan kehittää yhteistyötä ja yhtenäisyyttä nuorille suunnatuissa kyselyissä. Verkostotapaamisen tuloksena NORDBUK päätti varata talousarviossa resursseja nuorisokyselyiden kartoittamiseen. Suomen osalta tähän aihepiiriin liittyy *THL:n kouluterveyskysely* sekä Valtion nuorisoneuvoston *Nuorisobarometrit*

Norjan puheenjohtajuusteemana oli heikoimmassa asemassa olevat lapset ja nuoret. Ohjelman osana käynnistettiin lapsiin ja nuoriin kohdistuva kolmivuotinen monialainen hanke, hankkeen kautta pyritään tarjoamaan konkreettisia ratkaisuja kasvaviin haasteisiin, joita kunnat kohtaavat huolehtiessaan koulutuksesta, työllistymisestä, terveyspalveluista, lastensuojelusta, asumisesta ja kotouttamisesta.

Ruotsin kielen edistäminen

Svenska nu -verkosto

Svenska nu -verkosto vietti 10-vuotisjuhlavuottaan vuonna 2017. Vuoden mittaan yli 80 000 oppilasta ja opettajaa osallistui verkoston toimintaan. Verkosto tarjosi eri oppiaineita ylittäviä ohjelmiaan 5.–9. vuosikurskien oppilaille, lukiolaisille sekä jossakin määrin ammattikoululaisille ja korkeakouluopiskelijoille. Vuonna 2017 opettajakontaktien määrä kaksinkertaistui edellisvuoteen verrattuna: täydennyskoulutustilaisuuksiin ja Svenska nu:n ohjelmiin osallistui yli 3300 opettajaa.

Musiikkilukiolaisia Suomesta, Ruotsista ja Norjasta osallistui Svenska nu:n Dream Academy Norden -musiikkiprojektiin. Kuva: Svenska nu

Vuonna 2017 käynnistyi kulttuuriministerineuvoston rahoittama uusi lasten ja nuorten luovan tekemisen rahoitusohjelma *Volt*, jota hallinnoidaan Pohjoismaisessa kulttuuripisteessä (NKK). Ohjelmasta myönnetään avustuksia hankkeisiin, jotka tukevat lasten ja nuorten omakielistä ja luovaa tekemistä Pohjoismaissa. Vuonna 2017 rahoitusta myönnettiin 9 hankkeelle yhteensä n. 230 000 euroa.

Itsehallintoalueiden asema ja osallistuminen

Pohjoismaiset itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti osallistuivat ministerineuvoston toimintaan aktiivisesti Helsingin sopimuksen määrittämässä puitteissa ja mahdollisimman täysipainoista osallistumista linjanneen vuoden 2007 Ahvenanmaa-asiakirjan pohjalta. Itsehallintoalueiden keskinäinen koordinointi jatkui vuonna 2017.

YHTEISTYÖ POHJOISMAIDEN MINISTERINEUVOSTON SEKTOREILLA

Kulttuuriyhteistyö

Koko vuoden 2017 kestänyt pohjoismaisen kulttuurin ja kulttuuriyhteistyön suuri yhteisesittäytyminen *Nordic Matters* Southbank Centerissä Lontoossa käynnistyi avajaisilla 13.1.2017. Pohjoismaiset kulttuuriministerit osallistuivat avajaisiin ja pitivät samalla epävirallisen teemakokouksen luovien alojen edistämisestä.

Southbank Centre kuratoi pohjoismaisen kulttuurivuoden ohjelman, jonka sisältöjen punaisena lankana kulivat pohjoismaiset arvot: tasa-arvo, kestävä kehitys, lapset ja nuoret sekä lasten ja nuorten oikeus leikkiin. Suomesta teemavuoden ohjelmassa olivat mukana mm. Tero Saarinen Company, saamelaisen kuvataiteilija Outi Pieskin suunnittelema, yhdessä saamelaisten käsityötaiteilijoiden kanssa tekemä *Falling Shawels* -taideteos, mieskuoro *Huutajat*, lastenmusiikkiyhtye *Hevi Saurus* sekä *Adventures in Moominland* -näyttely. Pelkästään *Muumi*-näyttelyssä kävi vuoden aikana yli 44 000 vierasta. Lisäksi järjestettiin seminaareja, joissa keskusteltiin mm. taiteen edellytyksistä Pohjoismaissa, pidettiin pohjoismaiset ruokamessut ja vuoden loppuksi rakennettiin Southbank Centerin katolle suomalainen sauna.

Teemavuoden toteutus rakentui laajalle yhteistyölle Pohjoismaiden ministerineuvoston, Southbank Centerin, Pohjoismaiden Lontoo-suurlähetystöjen ja Pohjoismaiden taideneuvostojen (Suomesta mukana Taiteen edistämiskeskus) sekä monien muiden toimijoiden, kuten Suomen Lontoon-instituutin välillä. Ministerineuvoston rahoitusosuus teemavuodesta oli 5 miljoonaa tanskan kruunua (n. 670 000 euroa). Vuoden aikana järjestettiin myös kuraattorivierailuja Isosta-Britanniasta Pohjoismaihin ja laajempaa kiinnostusta Pohjoismaita ja pohjoismaista kulttuuria kohtaan on saatu herätettyä myös Isossa-Britanniassa laajemmin.

Kulttuuriministerit Lontoossa. Kuva: Johnny Green

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön strategian 2013–2020 päätavoitteet otettiin huomioon Norjan puheenjohtajuuskaudella kulttuurisektorin keskeisissä teemoissa, joita olivat osallistava kulttuurielämä, pohjoismaisen mediakentän tulevaisuuden haasteet ja yhteiskunnallinen tehtävä, elokuvataiteen toiminnan edellytykset digitaalisella aikakaudella, arktinen kulttuuriyhteistyö sekä kulttuuriperintöesineiden maahantuon-

ti/maastavienti Pohjoismaissa. Kulttuuriministerit kokoontuivat huhtikuussa Huippuvuorilla sekä marraskuun alussa Helsingissä Pohjoismaiden neuvoston 69. istunnon yhteydessä. Ministerit keskustelivat erityisesti pohjoismaisesta elokuvataiteen yhteistyöstä ja media-alan murroksesta Pohjoismaissa. Ministerit päättivät myös pohjoismais-balttilaisen kulttuurin liikkuvuusohjelman jatkamisesta vuosille 2018–2020.

Pohjoismainen kulttuurirahasto jatkoi vuonna 2017 normaalin avustustoiminnan ohella kolmivuotista elävän musiikin Puls-ohjelmaa sekä taidekäsityön Handmade-ohjelmaa. Molemmissa on keskeisenä tavoitteena tukea pohjoismaisten luovan työn ammattilaisten työmahdollisuuksia ja siemenrahalla vauhdittaa taiteen ammattilaisten liikkuvuutta koko Pohjolassa.

Hyvinvoivien ihmisten innovatiivinen ja avoin Pohjola2020 -prioriteettihankkeen puitteissa jatkettiin hanketta "Monikielisyys ja moninaisuus kulttuurikentän voimavarana – työllistyminen ja kotoutuminen Pohjoismaissa kirjallisuuden avulla". Hanketta koordinoi Kulttuuria kaikille -palvelu. Vuoden aikana järjestettiin myös yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa seminaari kulttuurin ja sosiaalisen osallisuuden välisistä yhteyksistä ja ajankohtaisista hankkeista näiden hallinnonalojen välisten yhteyksien tiivistämiseksi eri Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden neuvoston (PN) palkintojenjakotilaisuus järjestettiin 1.11.2017 PN:n täysistunnon yhteydessä Finlandia-talolla Helsingissä. Gaalan läpikulkevana teemana näkyi Suomi 100-juhlavuosi. Suomeen jaettiin viidestä palkinnosta kolme: elokuvapalkinto (Tyttö nimeltä Varpu), musiikkipalkinto (kapellimestari Susanna Mälkki) ja ympäristöpalkinto (RePack). Lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnossa oli myös suomalaista väriä, sillä se jaettiin yhteisesti edesmenneelle ruotsalaiskirjailijalle Ulf Starkille ja kirjan suomalaiselle kuvittajalle Linda Bondestamille. Palkintosummat ovat 350 000 tanskan kruunua (n. 47 000 euroa).

PN:n elokuvapalkinnon sai suomalainen elokuva "Tyttö nimeltä Varpu". Kuva: Cata Portin

Koulutus- ja tutkimusalan yhteistyö

Norjan puheenjohtajuusvuoden teemat koulutus- ja tutkimussektorilla olivat osaamistason nosto, inkluusio ja demokraattinen kansalaisuus. Koulutus- ja tutkimussektorilla vuotta leimasi sektorin strateginen kehittäminen, jota tukemaan asetettiin kolmen hengen korkean tason ryhmä. Ryhmä antoi toimeksiantonsa mukaisesti suositukset koulutuspoliittisen yhteistyön tulevaisuudesta marraskuun opetusministerikokouksessa. Ryhmän keskeiset ehdotukset olivat 1) ministerikokousten poliittisen ajankohtaisuuden ja ministerien välisen vuorovaikutuksen parantaminen, 2) Pohjoismaiden yhteisten koulutus- ja työmarkkinoiden syventäminen, 3) yhteisen tietopohjan vahvistaminen, 4) pohjoismaisten digitaalisten alustojen kehittäminen koulutukseen, 5) yliopistoyhteistyö, innovaatiot ja tutkijankoulutus sekä 6) pohjoismaisen identiteetin ja sivistyksen vahvistaminen. Ehdotusten toimeenpano jatkuu vuoden 2018 aikana.

Toukokuun kokouksessaan ministerit antoivat budjettiprosessista lausuman, joka liittyi yhteistyöministerien koulutussektorille osoittamiin säästöihin. Kahdessa teemakeskustelussa ministerit vaihtoivat näkemyksiä koulutuksen kasvatus- ja sivistystehtävästä polarisaation aikakautena sekä korkeakoulutuksen laadusta. Puheenjohtajamaa Norja esitteli hankettaan 0-24-vuotiaiden lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisystä hallinnonalarajat ylittäen.

Marraskuun ministerikokouksessa oli kaksi pääaihetta. Keskustelussaan pohjoismaisen koulutusyhteistyön tulevaisuudesta ministerit totesivat, että korkean tason ryhmän esitysten toimeenpanosta päätetään keväällä 2018. Pohjoismaisen tutkimusyhteistyön osalta ministerineuvosto oli antanut Pohjoismaiden neuvostolle tutkimuspoliittisen selonteon ja linjasi jatkoaskelista selonteon pohjalta. Tavoitteena on vastaisuudessakin korostaa pohjoismaisen tutkimusyhteistyön tärkeyttä ja tiivistää kansallisten tutkimusrahoittajien ja Nordforskin yhteyksiä. Ministerineuvoston sihteeristö ja Ruotsi vuoden 2018 puheenjohtajana johtavat toimeenpanoa.

Ministerit myös saivat päätökseen neuvottelut Nordplus-ohjelman seuraavasta ohjelmakaudesta.

Koulutuksen ja tutkimuksen virkamieskomitea kokoontui neljä kertaa ja työssä keskeistä oli:

- Koulutuspoliittisen yhteistyön tulevaisuustyö (korkean tason ryhmän suositukset)
- Nordforskin pääjohtajavalinta
- Tutkimuspoliittisen selonteon valmistelu Pohjoismaiden neuvostolle
- Nordplus-ohjelman uuden ohjelmakauden päätöksen valmistelu
- Pohjoismaisen aikuiskoulutuksen verkoston uudesta ohjelmakaudesta, isäntäorganisaatiosta ja maa-koordinaattoreista päättäminen
- Puheenjohtajuuskauden hankkeiden toimeenpano ja seuranta

Opetusministeriöiden kansliapäälliköt kokoontuivat syyskuussa keskustelemaan ajankohtaisista haasteista koulutuspolitiikassa. Lisäksi jatkettiin perinnettä koota pohjoismaisten opetusministeriöiden johtajia tapamiseen elokuussa keskustelemaan ajankohtaisista aiheista ja verkottumaan.

Ympäristö ja ilmasto

Vuoden 2017 syksyllä käynnistyi uuden ympäristöyhteistyön toimintaohjelman (2019-2024) valmistelu. Sitä taustoittaa mm. käynnissä oleva pohjoismaisen ympäristöyhteistyön kokonaisarviointi, ”läpivalaisu”, jossa selvityshenkilönä on Norjan entinen ympäristö- ja ilmastoministeri Tine Sundtoft. Nykyisen ohjelman ulkoinen väliarviointi v. 2015 piti ohjelmaa edelleen relevanttina ja suositteli kiertotalouskysymysten painottamista sekä jo nyt aktiivisen kansainvälisen ja EU-vaikuttamisten jatkamista seuraavalla ohjelmakaudella. Ympäristömerkki Joutsen sai myös huomiota.

Vuonna 2017 muovien kertyminen meriin ja ympäristöön oli edelleen vahvasti esillä, ja ministerit hyväksyivät toukokuussa PMN:n ympäristösektorin muovistrategian, jota toimenpanevat sektorin työryhmät ja virkamieskomitea. Ministerit lähettivät kesällä komissiolle kirjeen, jossa toivat esille Pohjoismaiden näkemyksensä komission tulevasta muovistrategiasta (Strategia julkistettiin tammikuussa 2018). Kirjeessä esitettyjä näkökohtia olikin otettu huomioon mm. komission julkisessa kuulemisessa.

Muovia meressä. Kuva: Heidi Orava/norden.org

PMN-ympäristösektorin työstä ja ympäristöohjelman toimeenpanosta valtaosa tapahtuu kahdeksan työryhmän kautta: ilmasto- ja ilmaryhmä, ympäristö-talous, jäte, kemikaalit, meri, kestävä kulutus ja tuotanto, luonnon monimuotoisuus ja maaekosysteemit sekä ilmastoneuvottelijoiden ryhmä (NOAK). Ryhmien vetämät hankkeet ja seminaarit ovat edistäneet pohjoismaiden tavoitteita niin kansallisesti kuin EU:ssa ja globaalitasolla.

PMN oli hyvin esillä 6.-17.11. ilmastoneuvottelujen osapuolikokouksessa COP23:ssa Bonnissa. Pohjoismaisessa paviljongissa järjestettiin useita eri tilaisuuksia. NOAK-ryhmän hankkeet, joita myös esiteltiin, käsittelivät ilmastorahoituksen mobilisointia ja fossiilisten polttoaineiden tukien reformointia kehittyvissä maissa. PMN:llä oli yhdessä NIB:n, NEFCOn ja NDF:n kanssa koko COP23:n ajan yhteinen esittelypiste aineistoinen.

Suomen PMN-puheenjohtajuuskaudella ja johdolla toteutettiin 2016–2017 globaalin kemikaali- ja jätehallinnon kehittämistä tukeva SAICM-projekti (*Strategic Approach to International Chemicals Management*). Helsingissä tammikuussa 2017 pidettiin sen loppuseminaari, johon osallistui edustajia YK-järjestöistä, komissioista, kehitysmaista ja useista EU- ja Pohjoismaista. Seminaarin tulokset vaikuttivat helmikuussa 2017 suoraan kansainvälisiin SAICM-neuvotteluihin, joissa pohjoismainen valmistelu sai hyvää palautetta.

Muu ympäristöministeriön hallinnonalan yhteistyö

PMN-työskentelyn ohella ympäristöministeriön hallinnonalalla on säännöllistä yhteistyötä ja yhteydenpitoa monissa kysymyksissä. Aluesuunnittelusta ja rakentamisesta vastaavien virastojen keskeiset yhteistyötapaamiset ovat vuosittaiset *Planmöte* (Ruotsissa 2017) ja *Nordisk Bygghandlingsmöte* (NBM), jonka Suomi järjesti elo-syyskuun vaihteessa Haikossa. Seminaarin aiheena oli kestävä rakentaminen. NBM:n päätöksellä jatkettiin onnistuneesti teeman konkreettista käsittelyä v. 2017 aikana, myös linkitettyä EU:n toimintaan. Rakentamisen erikoiskysymyksissä on säännöllisiä tapaamisia, kuten elokuun lopulla Tanskan Korsörissä pidetty vesivahinko- ja kosteusseminaari. Rakentamisen ja alueiden käytön suunnittelun puolella esim. merialuesuunnittelulainsäädännön, standardoinnin ja kaupunkisuunnittelun osalta on pohjoismaista yhteydenpitoa. Rakennustuotteiden tuotehyväksyntää koskeva monivuotinen yhteistyö eteni loppuraporttivaiheeseen.

Pohjoismaisen [Kööpenhaminan öljyntorjuntasopimuksen](#)¹ vuosittainen osapuolikokous pidettiin Reykjavikissa lokakuussa. Kolmesta työryhmäkokouksesta yksi oli maaliskuussa Helsingissä ja kaksi osapuolikokouksen yhteydessä. Yhteensä 17 hälytys-, pöytä- ja muuta merellistä harjoitusta järjestettiin sopimuksen [käsikirjassa](#) kirjatussa järjestyksessä eri merialueilla. Sopimuksella on puolipäiväinen sihteeri, jota PMN:n ympäristösektori tukee. Tehtävä kiertää maiden välillä ja siirtyi vuoden 2017 lopussa Norjasta Ruotsiin.

NEFCO

Pohjoismaisen ympäristörahoitusyhtiön NEFCOn toiminta-alueetta laajentava sopimus astui voimaan kesäkuussa 2017. Toiminnan pääpaino säilyy Itä-Euroopassa, mutta investointeja voidaan rajoitetusti suunnata muille alueille. Muutos vahvistaa NEFCOn hallinnoimien monien rahastojen ja sen peruspääoman välisiä synergioita. Vuonna 2017 NEFCO sai hallinnoitavakseen kaksi uutta rahastoa: PMN:n pilottiohjelman, joka koskee ympäristö- ja ilmastohankkeita Luoteis-Venäjällä ja Suomen aloitteesta perustetun Ukraina suun-
natun energiatehokkuus- ja uusiutuvan energian rahaston.

NEFCOn hallitus kokoontuu neljästi vuodessa. Yksi kokous pidetään kohdemaassa, muut NEFCOn tiloissa Helsingissä.

¹*Sopimus Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä yhteistyöstä öljyn tai muiden haitallisten aineiden aiheuttaman meren pilaantumisen torjunnassa. (Allekirjoitettu Kööpenhaminassa 29.3.1993)*

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

Ministerikokous pidettiin toukokuussa Bergenissä. Kokouksen keskeiset teemat olivat uuden Pohjola-Baltian digitalisaatiota koskevan yhteistyön julistus, pohjoismainen elinkeino- ja innovaatiopoliittinen ohjelma vuosille 2018–2021 sekä pohjoismaisen teollisen tuotannon kehitysnäkymät.

Oslossa 25.4.2017 tehty julistus Pohjola-Baltian digitalisaatioon liittyvän yhteistyön lisäämisestä leimasi koko vuotta elinkeino- ja innovaatiosektorilla. Julistuksen esittäneet valtiot sitoutuvat edistämään valtioiden, hallitustensa ja yhteiskuntiensä digitaalista muutosta (transformation). Eryyisenä tavoitteena on luoda julkiselle sektorille yhteiskäyttöisiä palveluita, joita voidaan käyttää yli valtakunnan rajojen, mitä varten on päätetty perustaa erillinen väliakainen ministerineuvosto, MR-Digital, vastaamaan pohjoismaisesta digitaaliasioiden yhteistyöstä (kts eri alaluku jäljempänä).

Toiseksi alueiden yritysten kilpailukykyä edistetään digitalisaation avulla. Lisäksi pyritään huolehtimaan digitaalisen sisämarkkinan kehityksestä Pohjola-Baltian alueella.

Alueen hallinnot lisäävät yhteistyötä poistettaessa rajat ylittävien digitaalisten palveluiden teknisiä ja juridisia esteitä. MR-Digitalin tavoitteena on luoda sähköinen identiteettitunnus rajat ylittävään asiointiin euroopalaisen eIDAS -sääntelyn mukaisesti. Samalla poistetaan tällaisen asiointin esteitä ja edistetään sähköisiä hankintamenettelyjä. Pidetään huolta korkeasta tietoturvasta ja henkilötietojen suojasta.

Kilpailukykyä lisääviä toimia ovat mm. Pohjola-Baltian markkinoiminen kiinnostavana alueena erilaiselle ko-keillevalle teknologian hyödyntämiselle ja testialustoille sekä mm. 5G-teleteknologian edistäminen.

MR-Digitalin aihepiirit liittyvät näin ollen monin tavoin myös MR-Näringin asioihin.

Merkittävät hankkeet elinkeino- ja innovaatioalalla 2017

Vuosi käytettiin pääasiassa elinkeino- ja innovaatiopoliittisen ohjelman jatkovalmisteluun ja jalkauttamiseen Nordic Innovationissa. Prioriteettialueiksi sovittiin kyvykkyys nopeaan rakennemuutokseen, innovaatio- ja kilpailukyvyn vahvistaminen, globaalien markkinointimahdollisuuksien parantaminen sekä pohjoismaisten etujen esille tuominen EU:ssa. Uusi toimitusjohtaja Svein Berg muokkaa Nordic Innovationin toimintaa vastaamaan virkamieskomitean (ÄK-N) linjauksia.

Päätettiin pohjoismaisen turismiohjelman valmistelusta. Asia on vireillä Nordic Innovationissa. Jatkettiin neuvotteluja EU-komission kanssa mm. Nordic Innovationiin liittyvistä valtiontukikysymyksistä.

Energiapolitiikka

Ministerikokous pidettiin marraskuun lopulla Oslossa. Kokouksen pääaihe oli Jorma Ollilan raportti pohjoismaisen energiayhteistyön strategisesta läpivalaisusta. Raportissaan Jorma Ollila luonnosteli vision Pohjoismaiden energiayhteistyölle, korosti tiedonvaihdon lisäämistä pohjoismaiden kesken energiapolitiikan kehityksestä, piti tärkeänä entisestään vahvistaa yhteistyötä EU-kysymyksissä, esitti perustettavaksi sähkömarkkinafoorumia ja painotti energia-alan tutkimusyhteistyön lisäämistä. Jorma Ollila valittiin selvitysmieheksi vuoden 2016 alussa ja hänen loppuraporttinsa valmistui kesäkuussa 2017. Ministerit päättivät käsitellä suositusten toimeenpanoa tulevissa kokouksissaan. Kokouksessa hyväksyttiin myös Pohjoismainen energiapoliittinen yhteistyöohjelma vuosille 2018–2021. Suomea kokouksessa edustanut asunto-, energia- ja ympäristö-

ministeri Kimmo Tiilikainen alusti keskustelun EU:n energiaunionista. Vakiintuneeseen tapaan keskusteltiin myös sähkömarkkinoiden ajankohtaisista kysymyksistä. Ministerit korostivat, että pohjoismaisen näkökulman esilletuominen on tärkeää toukokuussa 2018 järjestettävissä ministerikokouksissa *Clean Energy Ministerial 9* ja *Mission Innovation 3*, joita Pohjoismaat ja Euroopan komissio isännöivät.

Jorma Ollila puhuu energiayhteistyöstä PN:n istunnon aikana Helsingissä järjestetyssä tapahtumassa.

Kuva: Johannes Jansson/norden.org

Merkittävät hankkeet energiapolitiikan yhteistyössä vuonna 2017

Jorma Ollilan tekemä läpivalaisu herätti suurta kiinnostusta pohjoismaiseen energiayhteistyöhön niin teko- vaiheessa kuin valmistuttuaan. Energiaministerikokouksessa raportti sai hyvän vastaanoton. Osa raportin ehdotuksista on nopeasti toteutettavissa kuten sähkömarkkinafoorumi, yhteistyön tiivistäminen EU-asioissa, tiedonvaihto korkealla virkamiestasolla kansallisen energiapolitiikan kehityssuunnista ja energiatutkimuksen yhteistyön lisääminen. Osa ehdotuksista vaatii eritasoista lisävalmistelua. Energiaministerit pysyivät tilannekatsauksen ja päätöserustan raportin suositusten jatkotyölle seuraaviin energiaministerikokouksiin.

Energiapoliittisessa yhteistyöohjelmassa 2018–2021 on uutuutena visio, joka perustuu Jorma Ollilan hahmottelemaan visioon. Ollilan raportti vaikutti muutoinkin huomattavasti yhteistyöohjelman sisältöön. Tämä olikin yksi tavoite, kun läpivalaisu päätettiin toteuttaa. Yhteistyöalueet ovat perinteiset eli sähkömarkkinat, uusiutuva energia, energiatehokkuus ja energiatutkimus. Lisäksi on nostettu esille mm. energiaan liittyvät liikenneasiat.

Sähkömarkkinatyöryhmä (EMG) pyrki vaikuttamaan siten, että EU:n tulevat ehdotukset sähkön sisämarkkinoista suuntautuvat Pohjoismaille edulliseen suuntaan. Selvitys loppukäyttäjämarkkinoista ja datahubeista valmistui. Pohjoismaiset kantaverkko- ja järjestelmäoperaattorit toimittivat EMG:lle raportit *Nordic Grid development plan 2017* ja *Generation Adequacy report*. Operaattoreiden toimintasuunnitelman valmistuminen lykkäytyi. Toimintasuunnitelman tavoitteena on helpottaa teho-ongelmia ja kehittää pohjoismaisia sähkömarkkinoita.

Uusiutuvan energian ryhmä vaihtoi näkemyksiä ja koordinoi komissioon vaikuttamista uusiutuvan energian kolmannen direktiivin valmistelussa. Käynnissä oli myös hanke bioenergian kestävydestä. Energiatehokkuuden yhteistyössä oli käynnissä hanke Energiapalvelut pohjoismaisesta näkökulmasta ja lisäksi vaihdettiin kokemuksia energiaterhokkuusdirektiivin toimeenpanosta. Energiaterhokkuuden työryhmä päätettiin muuttaa vuoden 2018 alusta epämuodolliseksi verkostoryhmäksi. Projektiryhmä Nordsyn, joka hoitaa Pohjoismaiden viranomaisten yhteistyötä ekodesignin ja energiamerkintöjen markkinavalvonnassa, päätettiin muuttaa pysyväksi työryhmäksi. Pohjoismaisen energiatutkimuksen (NEF) strategia vuosille 2018–2021 valmistui ja siinä on otettu huomioon monia Jorma Ollilan ehdotuksia.

Aluepolitiikka

Aluekehityksestä vastaavien ministerien Osloon marraskuun lopulla suunniteltu kokous peruttiin, koska sitä ei olisi saatu päätösvaltaiseksi.

Puheenjohtajuuskaudellaan Norja järjesti kokouksia ja seminaareja tasapainoisesta alueellisesta kehityksestä Pohjoismaissa, sopeutumisesta muutoksiin sekä osaamisen ja hyvinvointipalveluiden saatavuudesta.

Merkittävät hankkeet aluekehityksen sektorilla 2017

Tärkein hanke oli nelivuotisen pohjoismaisen aluepolitiikan yhteistyöohjelman 2017–2020 toimeenpanon aloittaminen. Yhteistyöohjelman toimeenpanoon osallistuu kansallisia ja alueellisia viranomaisia kaikista maista ja itsehallintoalueilta sekä edustajia pohjoismaisista raja-aluekomiteoista.

Yhteistyöohjelmaa toteutetaan kolmen työryhmän kautta, joiden painopisteet ovat: kestävä maaseudun ja alueiden kehitys, innovatiiviset alueelliset ympäristöt sekä kestävät kaupungit ja kaupunkikehittäminen.

Pohjoismaisen raja-aluestrategian ensimmäinen osa toteutui jo vuonna 2016, kun kahdentoista raja-aluekomitean uusista rahoitusperiaatteista päätettiin. Strategian toinen osa eli Pohjois-Atlantin yhteistyöstrategian uudistaminen (NORA), jossa toimijoina ovat Islanti, Färsaaret, Grönlanti ja Norjan pohjoisrannikko, saatettiin loppuun joulukuussa.

Virkamieskomitean alaisuuteen perustettiin EU-verkosto, jonka tehtävänä on etsiä yhteisiä pohjoismaisia hankkeita EU:n tulevasta rahoituskehityksestä 2021–2027 käytävään keskusteluun (esim. arktisen alueen hankkeet ja raja-alueyhteistyö Interreg).

Raja-alueilastoinnin kehittämistä tehtiin osana Suomen puheenjohtajuuskauden kolmivuotista projektia *Nordic Mobility*. Pyrkimyksenä on mm. kerätä yhtenäistä tietoa raja-alueiden ja rajaa ylittävien yritysten toiminnasta. Vaikka projekti pääsi hitaasti käyntiin, mikä johtui pohjoismaiden lainsäädäntöjen eroavaisuuksista, se oli vuoden loppuun mennessä ratkonut kaikki ongelmat ja tarvittavan datan kerääminen on päässyt hyvään vauhtiin. Dataa kerätään kaikista maista ja itsehallintoalueista. Projekti päättyy vuoden 2018 lopussa ja asetettujen tavoitteiden odotetaan toteutuvan.

Kehittämistyötä tehdään läheisessä yhteistyössä virkamieskomitean alaisen tutkimuslaitoksen Nordregion kanssa. Nordregio työsti yhteistyössä virkamieskomitean kanssa vuoden 2018 alussa julkaistavan raportin *State of the Nordic Regions*. Raportissa on käytössä mm. eri kriteereistä koostuva hyvinvointi-indeksi, jolla arvioidaan pohjoismaiden alueiden kehittämispotentiaalia vuoteen 2030.

Pohjoismainen yhteistyö talous- ja finanssisektorilla

Talous- ja finanssisektorin päätapahtuma oli maaliskuun lopussa Osllossa pidetty valtiovarainministereiden kokous. Kokouksen pääaiheena olivat ajankohtaiset rahoitusmarkkinakysymykset. EU:n rahoitusmarkkinoiden kriisiratkaisupäätökset pyritään huomioimaan myös EU:n ulkopuolisten maiden kansallisessa lainsäädännössä, koska Pohjoismaiden rahoitusmarkkinat ovat hyvin integroituneet. Tähän liittyy myös kysymys pankkien resoluutiomaksujen suuruudesta. Pohjoismaat seuraavat myös aktiivisesti globaalitason Basel III -sääntelyn etenemistä. Rahoitusmarkkinoiden viimeaikaiset muutokset korostavat edelleen hyvän yhteistyön ja tehokkaan tiedonvaihdon tärkeyttä pohjoismaisten rahoitusmarkkinaviranomaisten välillä.

Valtiovarainministerikokouksessa käsiteltiin myös EU-asioita ja etenkin Brexitä. Pohjoisten EU-maiden keskuudessa on kasvavaa huolta siitä, miten Iso-Britannian poistuminen EU-nettomaksajien joukosta vaikuttaa muiden nettomaksajien EU-maksuosuuksiin; lähtökohtaisesti ne eivät saisi nousta, mutta paineet toiseen suuntaan ovat suuria mm. uusien rahoitustarpeiden (kuten muuttoliike ja puolustussektori) johdosta. Pohjoismaiden valtiovarainministerit ovat tyytyväisiä siihen, miten komissio ja sen pääneuvottelija Michel Barnier ovat hoitaneet Brexit-neuvotteluja ja tiedottaneet niiden edistymisestä myös ETA-maille. Kaikkien Pohjoismaiden tiiviin yhteydenpidon jatkaminen Brexit-neuvottelujen edistymisestä nähdään tärkeänä.

Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori

Toimeenpaneva virkamieskomitea (ÄK-FJLS) Eksekutiv

Toimeenpaneva virkamieskomitea kokoontui vuoden aikana kolmesti: maaliskuussa, syyskuussa sekä ministerikokouksen yhteydessä kesäkuussa. Käsiteltävissä asioissa olivat keskeisesti esillä budjetin valmistelu ja erityisesti NordGenin rahoitustarve.

Virkamieskomiteassa valmisteltiin ministereiden kesäkokousta ja siihen liittyviä aiheita. Käsiteltävänä oli myös erityisesti yhteistyöohjelman toimeenpano ja pohjoismaisen biotalousstrategian valmistelu. Sektorin ministerikokous pidettiin Norjan Ålesundissa kesäkuun lopussa. Kokoukseen osallistui ministeri Lepä delegaatioineen.

Maa- ja metsätalouden virkamieskomitea (ÄK-FJLS) Jord och skog

Virkamieskomitea kokoontui maaliskuussa ja marraskuussa. Käsitelyssä oli mm. kasvien esijalostuksen PPP-yhteistyön jatko vuosille 2018–2020. Yhteistyön jatkosta sovittiin kesäkuun ministerikokouksessa. Koko vuoden ajan käytiin keskustelua NordGenin vaikeasta rahoitustilanteesta, johon pyrittiin löytämään ratkaisuja; virkamiesryhmä myös vieraili NordGenissä loppuvuodesta 2017.

Maataloussektorin ministerit Ålesundissa. Kuva: Elisabet Skylare/norden.org

Ministerikokousta edeltäneenä päivänä pidettiin seminaari aiheesta *Ilmasto ja maaperän hiili*, josta tehtiin yhteenveto ministerikokoukseen. Ministerit sopivat yhteistyöstä tietämyksen parantamiseksi sellaisten toimenpiteiden identifiomisessa, joiden kautta hiilen sitoutumista maatalousmaahan voidaan kasvattaa. Työn toteutuksessa NKJ:llä (Pohjoismainen maatalous- ja elintarviketutkimuksen komitea) on keskeinen rooli.

Vuoden 2017 metsäaiheisia teemoja olivat metsien käyttö ilmastonmuutoksen torjunnassa, josta myös pidettiin seminaari ministerikokouksessa sekä metsien monikäyttö (aineettomien palveluiden kehittäminen).

Virkamieskomitea elintarvikkeet (ÄK-FJLS) Livsmedel

Virkamieskomitea kokoontui keväällä ja syksyllä.

Pohjoismainen *One Health* -yhteistyö sai vahvistusta ministerikokouksen päätösten tuloksena. Ministerikokouksen yhteydessä järjestettiin myös *One Health*-aiheinen konferenssi.

Ministerit antoivat komitealle tehtäväksi pohtia millaisen jatkoprojektin kautta aiempaa ruokahävikkiä koskevaa työtä voitaisiin jatkaa. Komitean työssä pohdittiin myös mm. mahdollisuuksia hyödyntää pohjoismaista yhteistyötä kansainvälisessä työssä.

Pohjoismainen elintarvikehallinnon ja kuluttajatietouden työryhmän (NMF) suurin vuotuinen projekti *Pohjoismainen valvontakonferenssi* järjestettiin helmikuun alussa Helsingissä. Konferenssin teema oli *Uudet riskit/Uudet valvontamenetelmät, pysymmekö mukana?* Konferenssiin osallistui lähes 300 henkeä.

Pohjoismaiden elintarvikevirastojen lakimiehet kokoontuivat NMF-työryhmän vuosittain järjestämään lakimiesseminaarin Bergenissä marraskuussa. Seminaarissa aiheina olivat internet-kauppa (valvonta-asetus) ja EU:n kriteerien soveltuminen vientiin (yleisen elintarvikeasetuksen 12 artikla).

Pohjoismaiden eläinlääkintäpäälliköt kokoontuivat Reykjavikissä elokuussa. Kokouksessa käsiteltiin lainsäädännölle vaihtoehtoisia keinoja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseksi. Lisäksi keskusteltiin ajankohtaisista eläintautitapahtumista, tulossa olevista lainsäädäntömuutoksista eri Pohjoismaissa sekä Islannissa toteutetusta Maailman eläintautijärjestön PVS-arvioinnista (*Performance of Veterinary Services*).

Pohjoismainen mikrobiologian ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin työryhmä (NMDD) kokoontui maaliskuussa Torshavnissa, Färsaarilla ja syyskuussa Kööpenhaminassa. Kevätkokouksessa ryhmän mandaattia päivitettiin ja sen toimintakenttään lisättiin mm. mikrobilääkeresistenssi. Kokouksissa keskusteltiin ajankohtaisista eläinten hyvinvointi-, eläintauti- ja elintarviketurvallisuusasioista sekä käsiteltiin NMDD-projektien tilanne ja ehdotukset uusiksi projekteiksi.

Suomi osallistui NMDD-projektiin *The Nordic-Baltic Veterinary Contingency Group* liittyvään afrikkalaisen hevosruton (AHS) *Pegasus2017*-valmiusharjoitukseen. Hevossairauksista ja erityisesti AHS:stä paljon opettanut harjoitus järjestettiin syyskuun alussa.

Pohjoismainen ravitsemus-, elintarvike- ja toksikologiatyöryhmän (NKMT) puitteissa jatkettiin projektia, jonka tarkoituksena on taata elintarvikekoostumustietokantojen laatu, täsmävyys ja ylläpito tulevaisuudessa. Vuoden 2017 aikana jatkettiin selvitystyötä elintarvikkeiden pakkaus- ja ravintoarvomerkintätietokantojen soveltuvuudesta elintarvikkeiden koostumustietokantapäivitysten taustatietona.

Nordisk Metodikkommitté för Naeringsmidler (NMKL) vuosikokous oli Tampereella elokuun lopussa.

Ruokayhteistyöstä 2017 (Ny Nordisk Mat - ohjelma)

Ny Nordisk Mat -ohjelman ohjausryhmä kokoontui huhtikuussa Oslossa ja elokuussa Kööpenhaminassa. Hankevaroja myönnettiin kolmelle yhteispohjoismaiselle hankkeelle (*TerraNordic, Beskyttede betegnelser ja Baeredygtighed 2.0*). Elokussa toteutettiin suuri pohjoismainen EMBLA-ruokakilpailu kansainvälisen *World Food Summit* -tapahtuman yhteydessä. Lokakuussa Lontoon South Bankin *Nordic Matters* -festivaalin yhteyteen järjestettiin NNM-ohjelman varoin myös pohjoismaista ruokaohjelmaa.

Yhteispohjoismainen metsäntutkimus (SNS)

Suomi on osallistunut aktiivisesti *SamNordisk Skogsforsning* (SNS) -yhteistyöelimen toimintaan vuonna 2017.

Nordgen (pohjoismainen geenivarakeskus)

Nordgen tekee arvokasta työtä biologisen monimuotoisuuden ja kestävä kehityksen turvaamiseksi. Vuonna 2017 jatkettiin Nordgenin toiminnan ja resurssien tarkastelua vuonna 2016 valmistuneen kasvigeenivarojen

pitkän ajan hallintasuunnitelman mukaisesti. Nordgenin Alnarpin toimitila todettiin hyvin huonokuntoiseksi, joten uusia toimitiloja pyritään etsimään lähistöltä.

Nordgenille on myönnetty lisärahoitusta, sillä nykyisillä resursseilla ei pystytä tekemään kaikkea työtä. Työn painopiste onkin muuttunut vuosien mittaan siemennäytteiden keräämisestä ja rekisteröimisestä aineiston ylläpitoon ja kokoelmissa olevien aineistojen käsittelyyn sekä uudistamiseen.

Vuonna 2017 uudistettiin kolmikantasopimus (*Nordgen - Norwegian Ministry of Agriculture and Food and the Global Crop Diversity Trust*) Svalbarin varmuusvarastosta. Nordgen vastaa varmuusvaraston operatiivisesta toiminnasta.

Nordic Public Private Partnership on Prebreeding in Plants (PPP)

MR-FJSL päätti Islannin ministerineuvoston kokouksessa 2009 perustaa yhteispohjoismaisen viljelykasvien esijalostusta koskevan PPP-hankkeen. Hankkeeseen osallistuvat kaikki pohjoismaat. Lisäksi Baltian maat ovat hankkeen liitännäisjäseniä. Hankkeen ensimmäinen vaihe alkoi 2011 ja päättyi 2013. Hanke sai toisen jatkokauden 2014–2017. Hankkeen vuosibudjetti on ollut 8 milj. DKK, ja Suomen osuus rahoituksesta on ollut 628 000 DKK.

FJLS ministerineuvoston kokouksessa 2017 PPP-hanketta päätettiin jatkaa kolmivuotiskaudeksi 2018–2020. Vuonna 2018 kokonaisrahoitus tulee olemaan 8,5 milj. DKK, josta Suomen osuus on 750 000 DKK.

Kalatalouden virkamieskomitea (ÅK-FJLS) Fiske

Kalatalouden virkamieskomitea kokoontui huhtikuussa Bergenissä ja marraskuussa Oslossa. Kokousten yhteydessä myös virkamieskomitean alainen työryhmä AG Fisk kokoontui valmistelemaan projektirahoitusta koskevia ratkaisuja.

Kalatalouden virkamieskomiteassa keskityttiin siniseen biotalouteen ja siihen liittyvien hankkeiden käsittelyyn. Lisäksi keskusteltiin sektorin yhteistyöohjelmasta vuosille 2017–2020, Pohjoismaisesta biotalousstrategiasta sekä Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanoa koskevan yhteistyön mahdollisuuksista. Suomen puheenjohtajuusprojektia (*Pohjoismainen tiekartta siniselle biotaloudelle*) toteutettiin järjestämällä asiantuntijavierailuja Islantiin ja Norjaan sekä osallistumalla siihen liittyviin konferensseihin. Projektia toteutettiin lisäksi järjestämällä marraskuussa kiertovesiviljelyä koskeva työpaja Laukaalla sekä veden biomassoisista saatavia korkean arvon tuotteita koskeva työpaja Kööpenhaminassa.

Sosiaali- ja terveystaloudellinen politiikka

Pohjoismaiset sosiaali- ja terveysministerit kokoontuivat maaliskuun lopulla Oslossa. He keskustelivat EU:n sosiaalisten oikeuksien pilarista, pohjoismaisesta alkoholipolitiikasta ja pohjoismaisesta terveysalan tutkimusyhteistyöstä. Ministerit päättivät asettaa pohjoismaisen lääkealan hinta- ja subventiotyöryhmän ja hyväksyivät sen mandaatin. Ministerit pyysivät myös pääsihteeriä käynnistämään pohjoismaisen sosiaalialan selvitystyön, joka perustuu pohjoismaisen hyvinvointimallin laaja-alaiseen tarkasteluun. Sen tavoitteena on tunnistaa konkreettisia haasteita, joiden ratkaiseminen hyödyttää kaikkia pohjoismaita. Islantilainen selvi-

tysmies Árni Páll Árnason kävi haastattelemassa suomalaisia poliitikkoja, virkamiehiä ja asiantuntijoita Pohjoismaiden neuvoston istuntoviikolla.

Sosiaali- ja terveystieteellinen virkamieskomitea (ÅK-S) hyväksyi pohjoismaisen terveydenhuollon varautumisryhmän strategian vuosille 2018–2028. Virkamieskomitea hyväksyi myös terveys- ja sosiaalialan tilastokomiteoiden (Nomesko ja Nososko) tulossopimukset vuosille 2018–2020.

Pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen uudistamista koskeva työryhmä jätti ehdotuksensa Pohjoismaiden ministerineuvostolle marraskuussa 2017.

Pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen sekä Pohjoismaiden välisen sopimuksen eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista (ns. Arjeplog-sopimus) uudistamistyötä jatkettiin.

Suomen kaksivuotinen puheenjohtajuus e-terveys-työryhmässä päättyi keväällä 2017. Ryhmä koostuu Pohjoismaiden ministeriöiden ja asiantuntijalaitosten edustajista. Ryhmä on keskittynyt strategiseen yhteistyöhön erityisesti EU-vaikuttamisessa ja kansallisten e-terveysstrategioiden kehittämisessä sekä edelläkävijämaiden tiedonvaihtoon. Lisäksi on toiminut kolme alatyöryhmää, NeRN (*Nordic eHealth Research Network*), e-reseptiryhmä ja lakityöryhmä.

Norjan Kansanterveyslaitos valittiin koordinoimaan pohjoismaisen infektio- ja sairaalahygienian koulutusohjelman käynnistämistä. Kilpailutuksen jälkeen koulutusohjelman sai toteutettavakseen Göteborgin yliopisto. Koulutus pääsee käynnistymään vuonna 2019.

Norja järjesti Pohjoismaisen terveydenhuollon valmiuskonferenssin Huippuvuorilla. Konferenssin aiheita olivat mm. arktisten alueiden varautuminen, sosiaalialan varautuminen, siviili-sotilasyhteistyö sekä valmiusyhteistyö vaikeiden palovammapotilaiden hoidossa. Vaikeiden palovammapotilaiden hoidon osalta on vuoden aikana kehitetty yhteistyömenettelyjä.

Pohjoismaiset sosiaali- ja terveysministeriöiden kansainvälisten asioiden johtajat tapasivat Oslossa ja keskustelivat ajankohtaisista kansainvälisistä ja EU-kysymyksistä sosiaali- ja terveydenhuollon alalla.

STM:n johdolla, yhdessä OKM:n ja TEM:n kanssa, jatkettiin Suomen puheenjohtajuuskaudella 2016 käynnistettyä prioriteettihanketta *Hyvinvoivien ihmisten innovatiivinen ja avoin Pohjola 2020*. Hankkeen keskeinen tavoite on ollut poikkihallinnollisen yhteistyön kehittäminen pohjoismaisessa yhteistyössä. Toinen keskeinen tavoite hankkeessa on ollut sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen ja tasa-arvopyrkimysten edistäminen. Hankkeen tapahtumissa on priorisoitu lapsia ja nuoria. Lisäksi tapahtumien kautta on pyritty tavoittamaan uusia kohderyhmiä sekä nostamaan esille ajatuksia ja suosituksia pohjoismaisen hyvinvointipoliittisen yhteistyön kehittämiseksi.

Tasa-arvoyhteistyö

Norjan puheenjohtajuuskaudella tasa-arvosektorin keskeiset teemat olivat vihapuheen ja väkivallan vastainen työ, työelämän tasa-arvo sekä miehet ja tasa-arvo. Pohjoismaiset tasa-arvoministerit kokoontuivat Norjassa Hurtigruten-risteilyllä toukokuussa. Ministerit keskustelivat vuoden tapahtumista ja uuden pohjoismaisen tasa-arvoyhteistyöohjelman valmistelusta. On tärkeää, että Pohjoismaat toimivat yhdessä kansainvälisillä areenoilla sukupuolten tasa-arvon puolesta.

Maahanmuuttajanaisten työelämäosallisuuden parantamiseen liittyviä keinoja pohtiva konferenssi järjestettiin yhteistyössä työelämän virkamieskomitean (ÄK-A) kanssa helmikuussa 2017.

Vuoden aikana puheenjohtajamaan johdolla tuotettiin nuorille suunnattu, kansallisiin olosuhteisiin sopeutettu opas seksistisen vihapuheen vastustamisesta. Norjan opas julkaistiin kesäkuussa Stavangerissa järjestetyssä konferenssissa. Suomessa oppaan tuotti THL:ssä sijaitseva Tasa-arvotiedon keskus yhteistyössä STM:n ja monien järjestöjen kanssa. *#Emme vaikene* -opas julkaistiin osana Allianssi ry:n kampanjaa syksyllä 2017. Sen tavoitteena on rohkaista nuoria tunnistamaan seksististä verkkovihaa ja jakaa tietoa tahoista, jotka voivat nuorta auttaa.

Suomen puheenjohtajuuskaudella 2016 ministerikokouksessa päätettiin vahvistaa miesten ja poikien näkökulmia tasa-arvoyhteistyössä. Syksyllä 2017 järjestettiin Kööpenhaminassa Barbershop-konseptiin perustuva konferenssi, jossa 200 yritysjohtajaa, poliitikkoa ja tutkijaa lujitti perusteluitaan ja teroitti osaamistaan miesten saamiseksi mukaan tasa-arvotyöhön.

Vuoden 2017 aikana tehty selvitys Istanbulin sopimukseen liittyvistä, Pohjoismaiden kansallisista naisiin kohdistuvan ja lähisuhdeväkivallan vähentämisen toimenpiteistä julkaistaan konferenssissa 8.3.2018 Oslossa.

Pohjoismainen tasa-arvotiedon keskus (NIKK) hallinnoi tasa-arvosektorin hankerahastoa, josta myönnetään vuosittain noin 2 MDKK pohjoismaisten kansalaisjärjestöjen tasa-arvoyhteistyön tukemiseen. Vuonna 2017 rahoitusta suunnattiin erityisesti työelämän tasa-arvoa edistäville hankkeille.

Nordic Gender Effect -pääministerialoitteen puitteissa korostettiin naisten työelämäosallistumisen merkitystä maiden taloudellisen ja muun hyvinvoinnin pohjana. Näitä teemoja esiteltiin ministerineuvoston järjestämissä oheistapahtumissa YK:n Naisten asema-komitean (CSW) istunnon yhteydessä New Yorkissa maaliskuussa 2017 ja syksyllä YK:n yleisistunnon yhteydessä. Molemmissa tehtiin yhteistyötä YK:n tasa-arvojärjestön, UN Womenin kanssa.

Työelämää koskeva yhteistyö

Työelämäalan ministerineuvosto ja sen alainen virkamieskomitea

Pohjoismaiden työelämäalan ministerineuvostossa (MR-A) on ollut keskeistä Poul Nielsonin vuonna 2016 tekemän työelämäalan strategisen ns. läpivalaisun suositusten toteuttaminen. Merkittävää oli myös työelämäalan yhteistyöohjelman laatiminen ja hyväksyminen vuosille 2018–2021.

Vuoden ainoassa ministerineuvoston kokouksessa käytiin kaksi teemakeskustelua, joihin osallistuivat myös pohjoismaiset työmarkkinaosapuolet. Toisena teemana jatkui edellisvuodesta maahanmuuttajien kotoutuminen työelämään. Työympäristöteeman yhteydessä Suomi esitteli aloitteensa *Global Coalition to implement OSH declarations*. Kokouksen jälkeen järjestettiin ministerineuvoston ja Pohjoismaiden neuvoston välinen dialogi palomiesten syöpäkuolleisuutta koskevasta suosituksesta (Rek. 8/2016).

Työn uudet muodot -teema on osa ILO:n *Future of Work* -aloitetta ja Suomen käynnistämää pohjoismaisten puheenjohtajuuskonferenssien sarjaa, jolla valmistaudutaan ILO:n satavuotisjuhlaan (2019). Norja järjesti toukokuussa Oslossa konferenssin, joka koski yhteistyötalouden kehittämistä ja seurauksia työelämälle ja kolmikantayhteistyölle Pohjoismaissa.

MR-A käynnisti tulevaisuuden työmarkkinoista tutkimuksen, joka kattaa koko työelämäalan toimialan ja johon kaikki työelämäalan virkamieskomitean (ÄK-A) jaostot osallistuvat. Tutkimuksen on määrä valmistua vuonna 2019. Tavoitteena on antaa pohjaa pohjoismaiselle näkemykselle ILO:n tulevaisuuden työn suuntaamisesta sekä vaikuttaa ILO:n valmistautumiseen 100-vuotisjuhlavuoteen ja siihen liittyvään tulevan toiminnan arviointiin. Yhdessä esiintyminen vahvistaa kuvaa pohjoismaisesta työelämän kehittämistyöstä, ja sitä voidaan hyödyntää sekä EU-yhteistyössä että Pohjolan profiloinnissa.

Sukupuolten tasa-arvotema on jatkunut Kansainvälisen työjärjestön ILO:n kanssa järjestetyn *Gender Dialogin* (2016) jälkeen pääministereiden aloitteessa *Pohjoismaisia ratkaisuja globaaleihin haasteisiin*. Työelämäsektori on mukana sen osahankkeessa *Pohjoismaiset sukupuolivaikutukset työelämässä (Nordic Gender Effect)*.

Rajaesteet ovat vakioasia MR-A:n ja ÄK-A:n kokousten asialistoilla samoin kuin maille tärkeät ajankohtaiset EU-asiat. ÄK-A hyväksyi uudet mandaatit (2018–2020) työelämäalan julkaisuille *Arbejdsliv i Norden* (AiN) ja *Nordic Labour Journal* (NLJ).

Kuva: norden.org

Norja järjesti helmikuun lopulla Oslossa puheenjohtajuuskonferenssin, jonka teemana oli nuoriso, työ, koulutus ja mielenterveys. Pakolaisten työmarkkinoille kotoutumista koskeva konferenssi järjestettiin kesäkuussa.

Pohjoismaiden työelämäalan virkamieskomitean jaostot

Työmarkkinajaoston työ keskittyi maahanmuuttajien integrointiin työmarkkinoille. Tästä käynnistettiin useita tutkimuksia. Jo vuonna 2016 keskeisenä teemana ollut jakamistalous oli myös vahvasti agendalla. Jaoston lähivuosien keskeinen teema tulee olemaan tulevaisuuden työ, johon jaosto alkoi suunnata fokustaan entistä enemmän ja laajemmin.

Jaoston toimeksiannosta valmistuneet raportit koskivat muun muassa kohtaanto-ongelmia Pohjoismaissa ja maahanmuuttajien integroitumista työmarkkinoille ei-formaalisen koulutuksen kautta.

Työoikeusjaoston (NAU) vuoden 2017 kokouksissa painottuivat EU:ssa vireillä olevat direktiiviehdotukset ja oikeustapaukset. Yhteistyöhanke tulevaisuuden työstä ja jakamistalous keskusteluttivat. Kevään kokouksen erityisteema olivat lakot ja niiden laajuus. Syksyn kokouksen erityisteemana oli vuosilomasäätely ja erityisesti Tanskan vuosilomalakiuudistus.

Työympäristöjaosto keskittyi paremman työympäristön ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Vuoden loppuun mennessä päättyi neljä pohjoismaista projektia, jotka koskivat työympäristön merkitystä ikääntyvien työntekijöiden työssä jatkamiseen; rakennusalan turvallisuuskoordinaattoreiden koulutusta; maahanmuuttajien työympäristöä ja terveyttä; sekä jakamistaloutta koskevan konferenssin järjestämistä. Käynnissä ovat edelleen nuorten työntekijöiden työmuotoja ja riskiperusteista valvontaa koskevat projektit.

Norjan puheenjohtajuuden aloitteesta sovittiin jaoston uudeksi työmuodoksi teemakeskustelut, joita käytiin vuoden aikana kolme: työympäristö ja talous, jota ministerineuvosto käsitteli kokouksessaan marraskuussa; työterveyshuolto; ja työsuojeluvalvonnan vaikuttavuustutkimukset. Jaosto käsitteli myös muun muassa ajan-kohtaisia EU-asioita, tutkimustoimintaa ja työsuojeluvalvontaa Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan EU -tiedotusryhmä

EU-ulottuvuuden vahvistaminen on ollut eräs Norjan puheenjohtajuuskauden painopisteistä. Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan EU-tiedotusryhmä, johon osallistuu myös maiden Brysselin edustustojen ja EU:n komission virkamiehiä, kokoontui vuoden aikana kahdesti. Kokouksissa käytiin läpi Maltaan, Viron ja Bulgarian puheenjohtajuuskausilla vireillä olleita työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston lainsäädäntö- ja muita asioita, muun muassa lähetettyjä työntekijöitä koskevaa direktiiviä ja työelämän tasapainodirektiiviä sekä komission suunnitelmia uusiksi ehdotuksiksi.

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

Pohjoismaisen oikeudellisen alan yhteistyön tavoitteena on edistää maiden lainsäädännön samankaltaisuutta ja siten poistaa rajaesteitä ja helpottaa pohjoismaalaisten keskinäisiä kontakteja sekä vaihtaa hyviä käytäntöjä ja kokemuksia lainsäädäntöyhteistyöstä ja muussa oikeusministeriöiden toimialaan kuuluvissa asioissa.

Pohjoismaiden oikeusministereiden kokous järjestettiin kesäkuussa puheenjohtajamaana toimivan Norjan ministerin kotikaupungissa Harstadissa Pohjois-Norjassa. Kokouksen pääteemoina oli terrorismin ehkäisy,

organisoitu rikollisuus, sähköinen lähisuhdeväkivallan valvonta ja Euroopan ihmisoikeussopimus. Ministerikokouksessa Suomi esitteli tuoreen kansalaisten oikeustajua koskevan selvityksen. Ministereistä kokouksessa oli paikalla Norjan, Islannin ja Ruotsin ministeri.

Pohjoismaista yhteistyötä täydentää Pohjoismaiden ja Baltian maiden Nordic-Baltic yhteistyö

Suomi järjesti korruptiontorjuntaa koskevan Nordic-Baltic seminaarin Helsingissä marraskuun alussa. Osallistujia seminaarissa oli kaikista maista, ministeriöiden lisäksi poliisista, korruptiontorjuntavirastoista ja syyttäjälaitoksesta.

Sihteeristö teetti 2017 selvityksen Nordic-Baltic-yhteistyön hyödyllisyydestä (Oxford Research). Tiiveintä yhteistyö on ollut koulutus- ja tutkimuspuolella, eri kulttuurisektoreilla sekä yritys ja energia-asioissa. Yhteistyö on selvityksen mukaan ollut hyödyllistä ja sillä on ollut lisäarvoa. Joustavuutta on pidetty tärkeänä, eli ei ole haluttu luoda kaikille sektoreille pysyviä rakenteita ja säännöllisiä kokouksia, vaan halutaan kokoontua tarpeen mukaan. Oikeusalan yhteistyössäkin pitäisi pohtia mitä Nordic-Baltic-yhteistyöltä halutaan tulevaisuudessa.

Suomi toimii kontaktiryhmän puheenjohtajana 2018. Seuraava NB oikeusministerikokous pidetään Islannissa lokakuussa 2018.

Pohjoismainen yhteistyö kansainvälisen oikeuden alalla

Kansainvälisen oikeuden alalla pohjoismainen yhteistyö jatkuu edelleen tiiviinä ja näkyy esimerkiksi yhteisinä esiintymisinä YK:ssa. YK:n oikeudellisessa komiteassa (VI komitea) pidettävillä yhteispohjoismaisilla puheenvuoroilla on painoarvoa ja ne sujuvoittavat komiteatyöskentelyä. Yhteistyö on maiden oikeusajattelun samankaltaisuuden vuoksi luontevaa ja syvällistä. Pohjoismaisella yhteistyöllä on vahvat perinteet myös kansainvälisten toimielinten vaaleissa. Ulkoministeriöiden oikeuspäälliköt kokoontuvat vuosittain syyskuun alussa vakiintuneen rotaation mukaisesti kokoukseen, jossa sovitaan YK:n oikeudellisessa komiteassa käytettävistä puheenvuoroista ja keskustellaan muista ajankohtaisista oikeudellisista kysymyksistä. Vuonna 2017 vuorossa oli Suomi ja kokous järjestettiin syyskuun alussa Mustion linnassa.

Ulkoministeriön Oikeuspalvelu isännöi myös pohjoismaisten pakoteasiantuntijoiden vuosittaista kokouksen Helsingissä marraskuussa. Soveltamiskysymyksiin ja tiedonvaihtoon painottunutta keskustelua käytiin mm. joistakin maakohtaisista pakotejärjestelmistä sekä terrorismin vastaisista pakotteista. Lisäksi kuultiin Ruotsin kokemuksista YK:n turvallisuusneuvoston Libya- ja Mali-pakotekomiteoiden puheenjohtajana.

Digitalisaatioministerineuvosto (MR-Digital)

Pohjoismaisten yhteistyöministereiden kokouksessa (MR-SAM) kesäkuussa 2017 päätettiin perustaa määräaikainen ministerineuvosto (MR-Digital) vuosiksi 2017–2020. Neuvoston perustamisen taustalla on huhtikuussa Pohjoismaiden ja Baltian ministereiden allekirjoittama *Digital North* julkilausuma sekä EU- ja EFTA-maiden lokakuussa 2017 allekirjoittama ns. Tallinnan julkilausuma. MR-Digital pilotoi myös uudistuksen *Uusi Pohjola 2.0* mahdollistamaa työmetodia ja on olennainen osa pääministereiden visiota *Pohjolasta maailman integroiduimpana alueena*. Baltian maat osallistuvat MR-Digitalin kokouksiin ja niillä on mahdollisuus osallistua hankkeisiin ja toimia johtovaltioina.

Oslossa 8.12.2017 pidetty ministerikokous oli neuvoston ensimmäinen virallinen kokoontuminen. Ministerineuvoston on tarkoitus kokoontua 1-2 kertaa vuodessa. Ministerikokousten valmistelua ja työn etenemistä varten jokainen valtio on nimittänyt kansallisen yhteyshenkilön. Tästä virkamiesryhmästä (*the High Level Group*) käytetään nimeä HNG-DIGITAL.

MR-Digitalilla on oma budjettikohta Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetissa. Yhteistyöministerit (MR-SAM) päättävät kokonaissumman vuodeksi kerrallaan ja MR-Digital päättää itse kehyksen sisällä rahojen käytöstä.

MR-Digitalissa on kolme yleistavoitetta:

- Digitaalisen tiedonsiirron parantaminen, mikä mahdollistaisi rajat ylittävät julkiset digitaaliset palvelut Pohjoismaissa (ja Baltiassa)
- Yritysten kilpailukyvyyn parantaminen digitalisaation avulla
- Digitaalisten sisämarkkinoiden kehittäminen ja tehostaminen Pohjolan ja Baltia alueella

MR-Digitalin hankkeita johdetaan johtovaltiomallin mukaisesti. Jokaisella hankekokonaisuudella on johtovaltio, joka kantaa vastuun etenemisestä ja raportoinnista MR-Digital-ryhmälle. Johtovaltion on mahdollista saada taloudellista tukea PMN:n MR-Digital budjetista (250 000 DKK, n. 33 600 €).

MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Yhteistyö kuluttaja-asioissa

Pohjoismainen kuluttajaryhmä (*Nordisk Konsumentgrupp*), joka koostuu Pohjoismaiden kuluttaja-asioista vastaavien ministeriöiden sekä Tanskan ja Islannin osalta osin kuluttajahallinnon muiden virastojen virkamiehistä, kokoontui kaksi kertaa kerran vuonna 2017. Kokoukset pidettiin Oslossa. Perinteiseen tapaan kokouksissa käsitellään ajankohtaisia kansallisia kysymyksiä sekä EU/ETA-tason ja yleisesti kansainvälisen tason kuluttaja-asioita. Tämän lisäksi kokouksissa on ennalta sovittuja erityisteemoja. Kesäkuussa Oslossa pidetyssä kokouksessa erityisinä teemoina olivat kuluttajaviranomaisten yhteistyöasetus (*förordning om samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter*), jakamistalous, uudet markkinointimenetelmät, esineiden internet ja kuluttaja-alan yhteistyöohjelma. Kuluttaja-alan yhteistyön helpottamiseksi ryhmä on ryhtynyt pitämään yllä kontaktihenkilölistaa ajankohtaisista kuluttajakysymyksistä. Syksyn kokouksessa aiheena oli erityisesti vireillä olevat uudet EU-säädökset ja kestävä kulutus. Kuluttajaministerikokouksia ei ole järjestetty pohjoismaisella tasolla vuosikausiin, mistä syystä päätettiin yrittää järjestää keväällä 2018 kuluttajaministerikokous.

Kuluttajakasvatuksesta pidettiin kaksi asiantuntijakokousta. Kokouksissa laadittiin pohjoismais-virolaisena yhteistyönä, yliopistoja yhteistyökumppaneina käyttäen NordPlus-hakemus kuluttajakasvatuksen kehittämiseksi erityisesti opettajankoulutuksessa. Hakemus ei johtanut rahoituksen saamiseen eikä projektin toteutumiseen. Kokouksissa esiteltiin Suomen ja Viron EU:n *Twining light* -projektia, jossa Suomen ja Viron kuluttajakasvatuksen asiantuntijat toimivat Kroatian taloudellisen lukutaidon kehittämisprojektin asiantuntijoina.

Liikenne

Liikenne- ja viestintäsektorilla Pohjoismaat tekevät tiivistä yhteistyötä, johon osallistuu niin liikenne- ja viestintäministeriö kuin ministeriön alaiset virastot sekä kattavasti muita hallinnonalan organisaatioita. Yksi keskeisimmistä yhteistyömuodoista on ollut ministeriöiden välinen BEATA (*Barents Euro Arctic Transport Area Steering Committee* -työryhmä ja alueellisen tason BRWGTL (*Barents Regional Working Group on Transport and Logistics*), joiden alaisuudessa yhteistyötä on tehty konkreettisissa hankkeissa. Lisäksi Pohjoismaat ovat mukana *Northern Dimension on Transport and Logistics Partnership* (NDPTL) -yhteistyössä.

Pääosa tiealan pohjoismaisesta yhteistyöstä tapahtuu Pohjoismaisen tie- ja liikennefoorummin, PTL (*Nordiskt vägförbund*, NVF) puitteissa. Pohjoismainen rautatiealan yhteistyö pohjautuu infrahaltijoiden NIM-yhteistyöhön (*Nordic Infra Managers*). Yhteistyö merenkulussa on monipuolista ja vuoden 2017 aikana järjestettiin ja osallistuttiin moniin meriliikenteen pohjoismaisiin seminaareihin. Ilmailun osalta säännöllistä yhteistyötä tehdään muun muassa ICAO:n (kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö) ja NOLU:n (pohjoismaisten ilmailujohtajien yhteistyöryhmä) puitteissa. Edellä mainittujen toimien lisäksi yhteistyö on jatkuvaa eri sektorikysymyksissä bilateraalitasolla.

Rajaturvallisuusalan yhteistyö

Pohjoismaista yhteistyötä on toteutettu vuonna 2017 vakiintuneen käytännön mukaisesti Pohjoismaisessa rannikkovartiostofoorumissa. Pohjoismainen rannikkovartiostofoorumi NCGF (*Nordic Coast Guard Forum*) keskittyi tiedonvaihtoon sekä operatiivisen yhteistyön kehittämiseen Itämeren ja Pohjanmeren alueella. Toiminnassa ovat mukana merelliset rannikkovartiostoviranomaiset kaikista Pohjoismaista. Vuoden 2017 *Nordic Coast Guard* -forumin päällikkökokous (Conference) järjestettiin syyskuussa Helsingissä ja Bågaskärisä. Rannikkovartiostofoorumin puitteissa on vuoden aikana kartoitettu Rajavartiolaitoksen johtamana Pohjoismaiden yhteistoimintamahdollisuuksia ja keskeisiä prioriteetteja arktisissa asioissa sekä EU:n rannikkovartiostoyhteistyössä. Suomi esitteli tarkentuneet suunnitelmat Arktisen rannikkovartiostofoorumin (ACGF; *Arctic Coast Guard Forum*) puheenjohtajuuskaudelleen, jonka se aloitti maaliskuussa 2017. Muut Pohjoismaat ovat luvanneet osallistua aktiivisesti Suomen järjestämiin tapahtumiin ja tukevat puheenjohtajuuskauden järjestelyissä tarvittavilta osin.

Vuoden 2017 aikana maahanmuutto- ja pakolaiskriisiin liittyvää yhteistyötä EU:n neuvoston työryhmässä jatkettiin. Vuoden aikana työryhmässä kokoonnuttiin Pohjoismaisin voimin säännöllisesti ja pyrittiin hakemaan yhteisiä pohjoismaisia kantoja EU:n rajapolitiikan kehittämiseksi.

Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat, ml. maahanmuutto- ja pakolaiskriisiin liittyvä pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaisessa sisäministeriöiden alaisessa ministeri- ja virkamiestasoisessa yhteistyöryhmässä (*Nordisk samrådsgrupp på hög nivå i flyktingfrågor*, NSHF) jatkettiin aktiivista yhteistyötä maahanmuutto-, turvapaikka- ja kansalaisuusasioissa. Ministerikokouksessa ja virkamiestyöryhmässä vaihdetaan tietoja ennen kaikkea maahanmuutto- ja turvapaikka-asioissa. Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan valmistelun, lainsäädännön kehittämisen ja tilastokatsausten ohella käsitellään myös konkreettisemmin muun muassa paluuseen ja palauttamiseen, kansalaisuusasioihin sekä uudelleensijoittamiseen liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä. Kertomusvuonna Islanti toimi NSHF:n puheenjohtajana. Muuttoliikekriisin aikana vuosina 2015–2016 Pohjoismaisen yhteistyön merkitys korostui ja Pohjoismaisella vuoropuhelulla on yhä merkittävä lisäarvo, sillä se tarjoaa kanavan nopealle tietojenvaihdolle matalalla kynnyksellä.

Vuoden 2017 aikana on kokoontunut normaaliin tapaan paluu- ja palauttamisasiota operatiivisella tasolla käsittelevä NSHF:n yhteistyöryhmä.

Norja, joka toimi v. 2017 uudelleensijoittamisasioita operatiivisella tasolla käsittelevän NSHF:n yhteistyöryhmän puheenjohtajana, järjesti kokouksen joulukuussa. Kokoukseen osallistuivat myös UNHCR:n edustajat. Kokouksissa käsiteltiin ajankohtaisia uudelleensijoittamiseen liittyviä kysymyksiä sekä vaihdettiin kokemuksia Pohjoismaiden ja UNHCR:n välillä.

Pohjoismaat vaihtavat vuosittain tietoja kansalaisuusasioissa tapahtuneista säädösten ja käytäntöjen muutoksista sekä tilastotietoja työryhmässä, jonka puheenjohtajuus oli 2017 Islannilla, joka järjesti kokouksen kansalaisuusasioista Reykjavikissa marraskuussa.

Pohjoismaat keskustelevat myös henkilöiden vapaan liikkuvuuden soveltamiskysymyksistä ETA-työryhmässä, joka on kokoontunut harvemmin. Tietoja on kokousten välillä vaihdettu verkostoon kuuluvien henkilöiden välillä sähköpostitse.

Pakolaisten ja maahanmuuttajien kotoutukseen liittyvä pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaat vastaanottivat vuosien 2015–2016 aikana historiallisen suuren määrän pakolaisia. Kotouttamispalveluiden tarpeessa on siis aiempaan verrattuna moninkertaisesti ihmisiä, minkä vuoksi kotoutumisprosesseja on kehitetty. Monet pakolaisiin liittyvät haasteet ovat Pohjoismaille yhteisiä. Nämä liittyvät muun muassa työmarkkinoille pääsyyn, kieleen ja koulutukseen sekä asumiseen. Hyvin onnistunut kotoutuminen ja maahanmuuttajien työllistyminen luovat mahdollisuuksia vastata ikääntyvien yhteiskuntien huoltosuhteen haasteeseen, työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaan sekä tuovat työmarkkinoille uutta osaamispotentiaalia.

Pohjoismaat ovat jatkaneet yhteistyöministeriöiden (MR-SAM) keväällä 2016 hyväksymän Pakolaisten ja maahanmuuttajien kotouttamisen yhteistyöohjelman toimeenpanoa. Yhteistyössä keskitytään kokemusten vaihtoon ja tietopohjan laajentamiseen sekä poliittisen dialogin kehittämiseen.

Puheenjohtajamaa Norja järjesti epävirallisen kotoutumisesta vastaavien ministeriöiden kokouksen Oslissa syyskuussa. Ministerit keskustelevat erityisesti siitä, miten edistää maahanmuuttajien työllistymistä. Varsinkin nuorten ja naisten polut työmarkkinoille ovat liian pitkiä ja työttömyysasteet korkeita. Ministerit keskustelevat myös siitä, miten erilaiset asuttamismallit voivat edistää pakolaisten ja maahanmuuttajien työllistymistä ja miten estetään maahanmuuttajien keskittyminen tietyille alueille.

TEM on osallistunut aktiivisesti kotouttamisesta vastaavien virkamiesten yhteistyöhön. Epävirallinen työryhmä kokoontui Kööpenhaminassa marraskuun alussa. Kokouksen teemana oli maahanmuuttajanaisten työllisyyden edistäminen sekä radikalisoitumisen ennaltaehkäisy.

Myös työministerit keskustelivat kokouksessaan marraskuun lopulla maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä, painopisteenä työelämäyhteys.

Ihmiskaupan vastainen työ

Pohjoismainen yhteistyö on vilkasta ihmiskaupan vastaisen toiminnan osalta. Suomen valtionhallinnon ihmiskaupan vastaisen toiminnan asiantuntijat ovat osallistuneet säännöllisesti erilaisiin pohjoismaisiin ihmiskaupan vastaisiin konferensseihin ja asiantuntijaseminaareihin. Näitä on järjestetty muun muassa Pohjoismaiden ministerineuvoston ihmiskaupan vastaiseen toimintaan liittyen. Pohjoismaista yhteistyötä tehdään myös Itämeren valtioiden neuvoston ihmiskaupan vastaisten toimintojen puitteissa.

Toimijat, jotka koordinoivat ja raportoivat Pohjoismaiden hallitusten ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta, ovat pitäneet säännöllisesti yhteyttä myös Euroopan unionin ihmiskaupan vastaiseen toimintaan liittyvissä epävirallisissa verkostotapaamisissa. Ihmiskaupan vastaisessa toiminnassa pohjoismaiset yhteistyöverkostot ja kokemusten vaihto ovat keskeisiä, kun suunnitellaan kansallisia ihmiskaupan vastaisia toimia ja toteutetaan valtioneuvoston ihmiskaupan vastaista toimintaohjelmaa 2016–2017.

Pelastusalan yhteistyö

Pelastustoimen ja varautumisen alan yhteistyö (Haaga -yhteistyö)

Islanti toimi Haaga-yhteistyön puheenjohtajana vuonna 2017. Virkamiestyöryhmässä käsiteltiin Helsingissä syyskuussa 2016 järjestetyn ministerikokouksen seuranta, erityisesti tiivistetympää viranomaisten välistä tiedonvaihtoa yhteiskunnan kriisinsietokykyyn (resilienssi) liittyvissä aiheissa. Lisäksi keskusteltiin Haaga-yhteistyön näkyvyydestä (mm. verkkosivu) ja viestinnästä. Kaikissa Pohjoismaissa käydään parhaillaan keskustelua siviiliyhteiskunnan varautumisesta uudenslaisiin uhkiin, ml. hybridiuhat, terroritekojen jälkiseuraukset sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset. Pelastustoimen ja varautumisen alan pohjoismainen yhteistyö tulee tulevaisuudessa todennäköisesti tiivistymään entisestään. Vuonna 2018 puheenjohtajana toimii Ruotsi. Yhteispohjoismaisten avustusvalmiuksien kehittämistä on jatkettu EU-rahoitteisten projektien kautta Kriisinhallintakeskus CMC:n johdolla.

Pelastusylijohtajakokous

Pohjoismainen pelastusylijohtajakokous järjestettiin Kööpenhaminassa syyskuussa. Kokouksessa keskusteltiin muun muassa Tukholman ja Turun terroriteoista pelastus- ja varautumisviranomaisten näkökulmasta sekä yhteispohjoismaisesta vaikuttamisesta kansainvälisissä ja EU-yhteyksissä.

Nordic Coordination Forum

Pohjoismaat kokoontuvat pelastus- ja varautumisalalla puolivuositain Brysseliin keskustelemaan virkamies-tasolla kantojen yhteensovittamisesta sekä tiedonvaihtoon Pohjoismaiden vaikutusmahdollisuuksien ja näkyvyyden lisäämiseksi kansainvälisillä foorumeilla (EU/pelastuspalveluyhteistyö, Nato/siviilivalmius-yhteistyö). Kokouksiin osallistuvat ministeriöiden vastuuvirkamiesten lisäksi EU- ja Nato-edustustoissa aiheita seuraavat virkamiehet. Tiedonvaihto on koettu erittäin hyödylliseksi erityisesti Nato-EU-yhteistyön näkökulmasta.

Nordred-yhteistyö

Pohjoismaiseen Nordred-sopimukseen perustuva yhteistyöryhmä kokoontui vuonna 2017 kaksi kertaa, keväällä Tönsbergissä Norjassa sekä syksyllä Helsingissä. Puheenjohtajamaa Tanskan aloitteesta on keskusteltu avustusvalmiuksien ennakoivasta sijoittamisesta Pohjoismaiden alueella sekä pohjoismaisen pelastustoimen käsikirjan päivittämisestä. Suomen pelastustoimen uudistushanke on herättänyt mielenkiintoa erityisesti tanskalaisten ja ruotsalaisten kollegojen keskuudessa, sillä molemmissa maissa on vireillä omia uudistushankkeita.

Nordred-konferenssin valmistelut on aloitettu ja konferenssi järjestetään syyskuussa 2018 Kööpenhaminassa. Konferenssin alustaviksi aiheiksi on ideoitu mm. tunneleiden ja korkeiden rakennusten palojen hallintaa, TETRA-ISI-projektia sekä MIRG-yhteistyötä.

Pohjoismainen yhteistyö paikkatietojen käytössä kriisinhallinnassa

Pohjoismainen yhteistyöryhmä (*GIS i krishantering*) koostuu kriisinhallinnan sekä maanmittauslaitosten vastaavista viranomaisista. Ryhmän yhteistoiminta on vakiintunutta ja se on parantanut valtioiden välistä paikkatietojen vaihtoa sekä paikkatietoon liittyvien sovellusten kehitystä Pohjoismaissa. Vuoden aikana harmonisoitiin vaihdon piirissä oleva kartta-aineisto ja saatiin koottua tyypillisiä käyttötapausesimerkkejä rajat ylittä-

viin kartta-aineistoihin. Vuonna 2017 Suomen edustus täydentyi poliisihallituksen edustajalla. Ryhmä koontui vuonna 2017 kaksi kertaa, kesäkuussa Jevnakerissa Norjassa ja lokakuussa Kööpenhaminassa.

Pohjoismainen palonehkäisy-yhteistyö

Pohjoismainen palonehkäisykokous pidettiin syyskuussa Ruotsissa. Kokouksessa esiteltiin kunkin maan ajan-kohtaisia kehittämis- ja strategiahankkeita sekä lainsäädännön uudistamishankkeita. Lisäksi keskusteltiin tilastoista, lainsäädännön toimivuudesta ja paloturvallisuuteen liittyvistä tutkimushankkeista sekä turvallisuusviestinnästä.

Yhteispohjoismaista palovaroitinpäivää vietettiin kuudennen kerran joulukuun ensimmäisenä päivänä. Yhteisen teemapäivän aikana jokaisessa Pohjoismaassa muistutettiin palovaroittimen pariston testaamisen tärkeydestä. Suomessa pohjoismainen palovaroitinpäivä on osa paloturvallisuusviikkoa.

Poliisiyhteistyö sekä poliisi-, tull- ja huume-yhteistyö

Pohjoismaiset poliisipäälliköt tapasivat Levillä. Kuva: SM

Suomi toimi pohjoismaisen poliisiyhteistyön puheenjohtajana 2017. Yhteistyö on muodoltaan välitöntä ja tuloksekasta ja yhteistyön perustana on pohjoismainen yhteenkuuluvaisuus ja tasa-arvoisuus. Yhteistyö perustuu ylijohdajien strategisessa valvonnassa tapahtuvaan eri poliisialojen alatyöryhmien ja verkostojen

toimintaan. Alatyöryhmät raportoivat toiminnastaan ensin poliisijohtajien ryhmälle, joka toimii yhteistyön operatiivisen toiminnan ohjaajana. Poliisiylijohtajat toimivat käsiteltyjen asioiden lopullisena hyväksyjänä. Pohjoismaisten poliisijohtajien ja ylijohtajien vuosittaiset tapaamiset järjestettiin Suomessa toukokuussa ja elokuussa. Käsiteltäviä asioita olivat mm. asiantuntijaryhmien ja -verkostojen raportointi, yhteistyön tiivistäminen, muuttoliikkeen hallinta, resurssikysymykset, radikalisoituminen, uudet teknologiat ja tietoverkkorikollisuus. Päivitetty pohjoismainen yhteistyöpöytäkirja allekirjoitettiin 23.8.2017 Levillä. Todettiin myös, että on tärkeää muodostaa yhteinen pohjoismainen lähestymistapa EU:n eri rikollisuuden vastaisiin hankkeisiin.

PTN

PTN (Poliisi ja Tulli Pohjoismaissa) toimii pohjoismaisena poliisin ja tullin yhteistyöfoorumina. Alun perin PTN keskittyi vain huumausainrikostorjuntaan, mutta sittemmin toiminta on muodostunut monialaiseksi ja uhka-arvioihin perustuvaksi yhteistyöksi. Tanska toimi PTN puheenjohtajana 2015–2017. Tanskan puheenjohtajakaudella aloitettiin keskustelu PTN- yhteistyön muuttamisesta mahdollisimman paljon koordinoituihin eurooppalaisten ja kansallisten rikostorjuntaprioriteettien kanssa ja tähän lähestymistapaan päädyttiinkin. Ruotsin kaudella 2018 tätä toimintatapaa jalostetaan edelleen. PTN:n yhteistyön puitteissa tehtiin myös operatiivista yhteistyötä, erityisesti tietoverkkorikollisuutta ja järjestäytyntä omaisuusrikollisuutta vastaan.

Yhteistyö saamelaisasioissa

Pohjoismainen yhteistyö saamelaisasioissa tapahtuu yhtäältä Pohjoismaiden neuvoston suositukseen 13/1962 perustuvan Pohjoismaisen saamelaisasiain virkamieselimen puitteissa sekä toisaalta Pohjoismaiden ministerineuvoston löyhässä (ei omaa ministerineuvostoa) yhteydessä saamelaisasioiden yhteensovittamisesta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa vastaavien ministerien ja näiden maiden saamelaiskäräjien puheenjohtajien yhteiskokousten (jäljempänä yhteiskokous) muodossa. Saamelaisasiat kuuluvat Suomessa oikeusministerille, Ruotsissa kulttuuri- ja demokratiaministerille ja Norjassa kunta- ja uudistusministerille.

Virkamieselin koostuu Suomen, Ruotsin ja Norjan valtuuskunnista, joissa kussakin on yhteensä vähintään kolme virkamiestä asianomaisen maan hallitusta ja saamelaiskäräjiä edustamassa. Suomen valtuuskunnassa on neljä jäsentä, joista kolme edustaa hallitusta ja yksi saamelaiskäräjiä. Valtuuskunnan nimeää valtioneuvosto neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Kokoukset pidetään yleensä virkamieselimen kulloisessakin puheenjohtajamaassa (vaihtuu vuosittain eikä seuraa Pohjoismaiden neuvoston tai ministerineuvoston puheenjohtajuutta). Vuonna 2017 puheenjohtajamaana oli Suomi. Vuonna 2017 ei kuitenkaan järjestetty ministerikokousta eikä virkamiestason kokousta.

Maakuvayhteistyö

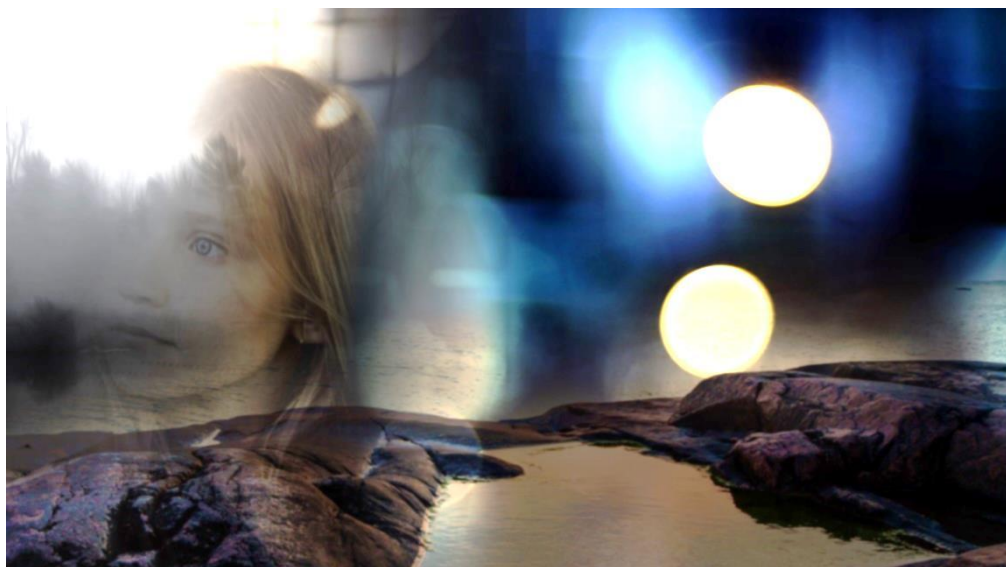
Pohjoismaat on monella mittarilla maailman paras aluebrändi. Brändi on kehittynyt sellaiseksi suhteellisen itsestään ilman strategista ja määrätietoista yhteistä panostusta asiaan lukuun ottamatta monien edustustojen ja toimialojen toisistaan erillisiä hankkeita.

Pohjoismaiden ministerineuvoston pohjoismaisen profiloinnin strategia vuosille 2015–2018 valmistui loppuvuodesta 2014. Strategian tavoite on vahvistaa Pohjoismaita ja Pohjoismaiden kilpailukykyä sekä kansainvälistä vaikutusvaltaa.

Pohjoismaiset vahvuudet on strategiassa määritelty seuraaviksi:

- Avoimuus ja usko kaikkien oikeuteen tuoda näkemyksensä ilmi
- Ihmisten välinen luottamus ja myös luottamus yhteiskunnan johtoon
- Uudenlainen luovuuteen ja innovaatioihin panostava ajattelu
- Kestävä luonnon hallinnointi ja luonnonvarojen kehittäminen
- Lähimmäisen huomiointi, suvaitsevaisuus ja usko kaikkien ihmisten yhtäläiseen arvoon.

Neuvostolla on strategian lisäksi pohjoismaisen profiloinnin koordinointi, jota työtä tukee maiden edustajista koottu neuvoo-antava referenssiryhmä. Strategian täytäntöönpano on ollut ministerineuvostossa odotettua hieman hitaampaa. Erilaiset rekrytoinnit, kilpailutukset ja perustaustatyö ovat vieneet aikaa.

Kuva: nordics/norden.org

Työ on vuonna 2017 keskittynyt valitun markkinointiviestintäkumppanin kanssa strategian implementointiin. Erityisesti on keskitytty verkkosivuston, digitaalisen työkalulaatikon ja sen sisältöjen tuotantoon. Työkalupakki julkaistiin alkuvuodesta 2018. Vuoden 2017 aikana kehitettiin edelleen *Traces of North* -konseptia, ja etsittiin maailmalta Pohjoismaiden sinne jättämiä jälkiä.

Lisäksi on toteutettu kaksi rahoitushakua (ns. *Open Calls*) pohjoismaisille edustustoille ja muille toimijoille. Vuoden aikana 51 projektia sai rahoituksen ja niistä 17 toteutettiin jo vuoden 2017 puolella, loput vuoden 2018 aikana. Valittujen hankkeiden teemat ja maantieteellinen kattavuus vaihtelevat paljon, mutta ne kaikki tukevat yllämainittuja arvoja.

Lisäksi profilointivaroista on erikseen tuettu seuraavia toimenpiteitä:

- Nordic Feast, Southbank, Lontoo, lokakuussa 2017. Pohjoismainen tapahtuma yhdisti ruokakulttuurin, pienet elintarviketuottajat sekä matkailun.
- COP23, Bonn, marraskuussa 2017. Tuettiin ilmastotapahtuman yhteispohjoismaisen messupisteen/paviljongin kuluja sekä viestintää.

LIITTEET

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2017

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2017 budjetti oli 927 546 000 Tanskan kruunua. Budjetti katetaan liki kokonaan eri Pohjoismaiden maksuosuuksilla, jotka jyvitetään maiden bruttokansantulon perusteella. Itsehallintoalueet osallistuvat Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnan rahoittamiseen vain välillisesti valtioiden maksuosuuksissa.

Maittaiset budjettiosuudet 2015-2017 (milj. DKK käyvin hinnoin)						
	2015		2016		2017	
Tanska	184,5	20,0 %	177,4	19,4 %	186,1	20,2 %
Suomi	143,0	15,5 %	143,6	15,7 %	145,6	15,8 %
Islanti	6,5	0,7 %	7,3	0,8 %	8,3	0,9 %
Norja	290,6	31,5 %	295,4	32,3 %	292,1	31,7 %
Ruotsi	298,0	32,3 %	290,9	31,8 %	289,4	31,4 %

Vaihtokurssi on enimmäkseen pysynyt lähellä arvoa 1 € ≈ 7,44 DKK (virallisesti ja tilapäisesti väljemmin 1 € = 7,46 DKK +/-2,25 %).

Vuoden 2017 budjetti (927 546 000 Tanskan kruunua) on n.125 m€ ja siitä Suomen maksuosuus n.19,5 m€.

Budjetti on suhteessa hintatasoon ja erityisesti suhteessa jäsenmaiden BKT:oon ollut lievällä lasku-uralla, jota kiihdytti säästö päätös koskien vuosia 2014–2016, jolloin kaikkiaan 8 % (5 % - 2 % - 1 %) leikattiin. Vuoden 2017 budjetti ja vuosien 2018 ja 2019 suunnittelupäätökset lähtevät muuttumattomasta kehyksestä.

Vuoden 2017 budjettia valmisteltiin yhteistoiminnassa Pohjoismaiden neuvoston kanssa vuonna 2016 Suomen toimiessa puheenjohtajana. Budjetissa tavoitellaan suurempaa joustavuutta kuin aikaisemmin.

Vuoden 2017 budjettikirja, joka on tilattavissa myös painettuna versiona, löytyy kokonaisuudessaan verkosta ruotsiksi ja tiivistelmänä suomeksi osoitteista:

<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1050867/FULLTEXT03.pdf>

<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1075141/FULLTEXT01.pdf>

Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2017

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT

Pääministereiden yhteistyö

- 29.-30.5. Pohjoismaiden pääministereiden kesäkokous Bergenissä
- 1.11. Pohjoismaiden neuvoston 69. istunnon yhteydessä, Helsingissä
Pohjoismaiden pääministereiden tapaaminen PN:n puheenjohtajiston kanssa
Pohjoismaiden pääministerit (N5)
Pohjoismaiden ja Baltian maiden pääministerit (NB8)
Pohjoismaiden pääministerit ja itsehallintoalueiden päämiehet

Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

- 23.-24.5. N5-ulkoministerikokous, Oslo
- lokakuu N5-ulkoministerikokous YK:n yleiskokouksen istunnon yhteydessä, New York
- 1.11. N5 ulkoministerikokous PN:n 69. istunnon aikana, Helsinki

Puolustuspoliittinen yhteistyö

- 3.-4.5. Pohjoismaiden puolustusministereiden kokous, Turku
- 6.-7.11. Pohjoismaiden puolustusministereiden kokous, Helsinki
Samassa yhteydessä järjestettiin myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden puolustusministereiden kokous sekä Pohjoisen ryhmän puolustusministereiden kokous, jossa vieraana Yhdysvaltain puolustusministeri Suomen kutsumana

Yhteistyöministereiden yhteistyö

- 8.-9.2. NSK ja MR-SAM, Oslo
- 19.-20.4. NSK, Tallinna
- 21.-22.6. NSK ja MR-SAM, Tromssa
- 4.-5.9. NSK ja MR-SAM, Kööpenhamina
- 30.-31.10 NSK ja MR-SAM PN:n 69. istunnon yhteydessä, Helsinki
- 4.-5.12. NSK, Kööpenhamina

Ulkomaankauppaa koskeva yhteistyö

- 1.11. Ulkomaankauppaministereiden kokous PN:n 69. istunnon yhteydessä, Helsinki

Yhteistyö kehityskysymyksissä

- 1.11. Kehitysministerikokous PN:n 69. istunnon yhteydessä, Helsinki

HORISONTAAISET KYSYMYKSET

Rajaesteet ja pohjoismaalaisten arkielämän helpottaminen

- 31.3. Rajaesteneuvoston, Kööpenhamina
- 20.-21.6. Rajaesteneuvosto, Tromssa
- 2.11. Rajaesteneuvosto, PN:n 69. istunnon aikana, Helsinki
- 8.12. Rajaesteneuvosto, Kööpenhamina

Nuorisoyhteistyö

- 16-17.2 NORDBUK , Kööpenhamina
- 15-16.6 NORDBUK 2, Oslo
- 9-10.11 NORDBUK 3, Kööpenhamina

Tapahtumat

Vuoden aikana on osana Norjan pj-ohjelmaa järjestetty kolme tapahtumaa:

- Pohjoismainen seminaari lapsikäyhyydestä,
- prekonferenssi lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi,
- konferenssi demokratiasta, Nuoret, demokratia ja ulkopuolisuus

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ ERI SEKTOREILLA

Kulttuuriyhteistyö

Kulttuuriministerikokoukset:

25.4. MR-K 1, Huippuvuoret, Norja

1.11. MR-K 2, Helsinki

Virkamieskomitean kokoukset

8.-9.2. ÄK-K 1, Oslo, Norja

22.3. ÄK-K 2, Kööpenhamina

12.9. ÄK-K 3, Jeløya, Norja

7.12. ÄK-K 4, Kööpenhamina

Tapahtumat

13.1. Nordic Matters – teemavuoden avajaiset, Southbank Center, Lontoo

21.-22.6. Arctic Arts Summit, Harstad, Norja

21.8. Den nordiske broen, seminaari elokuvataiteesta ja pohjoism. yhteistyöstä, Haugesund, Norja

12.-13.12. Kulturkriminalitet – regelverk och rettpraksis i Norden, kulttuuriesineiden laittomasta maahantuonnista ja -viennistä, Oslo

Koulutus ja tutkimusalan yhteistyö

Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto (MR-U)

4.5. MR-U 1/17, Oslo

6.11. MR-U 2/17, Kööpenhamina

Koulutus- ja tutkimusvirkamieskomitea (ÄK-U)

7.2. ÄK-U 1/17, Kööpenhamina

12.-13.6. ÄK-U 2/17, Huippuvuoret, Norja

12.9. ÄK-U 3/17, Kööpenhamina

5.12. ÄK-U 4/17, Kööpenhamina

Konferenssit ja muut tapahtumat

28.2. Konferenssi nuorisosta, koulutuksesta, työstä ja mielenterveydestä

23.3. Pohjolan päivä: Merkkipäivä pohjoismaisesta yhteistyöstä erityishuomiona pohjoismaisten kielten ymmärrys yhteistyössä Pohjola-Nordenin ja Norden i skolan kanssa

28.3. Seminaari kartoituksesta ulkomaisten koulutusten ja ammattipätevyyskysymysten tunnustamisesta

2.-3.5. Konferenssi varhaiskasvatuksesta ja koulusta inklusion ja demokraattisen kansalaisuuden rakentajina

5.5. Rinnakkaiskielisyshankkeen päätöskonferenssi

Kesäkuu Korkeakoulutuksen laatukonferenssi

18.-21.9. Pohjoismainen kielijuhla

Lokakuu Konferenssi korkeakoulutuksen osaamisen tunnustamisesta ja Reykjavikin julistuksesta

8.-9.11. Konferenssi tutkimuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksistä

13.-14.11. Aikuisten oppimisen konferenssi

Ympäristö

Ministerikokoukset (MR-M)

- 2.5. MR-M, Oslo
1.11. PN:n 69. istunnon yhteydessä, Helsinki
MR-M,PN:n Kestävä Pohjola-valiokunta ja MR-M
MR-M:n ja pohjoismaiden innovaatiokeskusten pääjohtajien (Tekes Suomesta) sekä Nordic Innovationin pyöreä pöydän keskustelu

Virkamieskomitea (ÄK-M)

- 9.2. ÄK-M, Kööpenhamina
28.6. ÄK-M, Jelöya, Norja
28.6. ÄK-M, Ängavallen, Ruotsi
29.11. ÄK-M, Kööpenhamina

16.-17.1. Nordic Seminar on Global Chemicals and Waste Governance, Helsinki, Suomen johdolla
PMN-ympäristösektorin työryhmät järjestivät useita temaattisia tilaisuuksia, seminaareja ym.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka

Elinkeinopolitiikan ministerikokous

- 16.5. MR-NER ministerikokous

Elinkeinopolitiikan virkamieskomitean (ÄK-N) kokoukset

- 13.1. Kööpenhamina
16.2. Kööpenhamina
7.–8.6. Kööpenhamina
29.9. Oslo
Mikko Huuskonen toimii Nordregiossa temaattisen ryhmän TG2 ohjausryhmän puheenjohtajana 2017–2020:
1.2. Kick-off, Nordregio Tukholma
26.4. Oslo
26.1. NordMin-ohjelman päätöskonferenssi, Kööpenhamina
14.2., 11.5. BSR Stars ohjausryhmän kokoukset, Kööpenhamina
25.4. Digital North – Nordic Baltic Conference on Digitalisation, Oslo

Energiapolitiikka

- 23.11. Ministerikokous, Oslo

Energiapolitiikan virkamieskomitean (ÄK-E) kokoukset

- 9.–10.2. ÄK-E, Oslo
6.4. ÄK-E, Kööpenhamina
13.–14.6. ÄK-E, Oslo
29.8. ÄK-E, Kööpenhamina
28.9. ÄK-E, Kööpenhamina
11.–12.12. ÄK-E, Oslo
ÄK-E:n sähkömarkkina-, energiatehokkuus- ja uusiutuvan energian työryhmä kokoontuivat useita kertoja.

Aluepolitiikan virkamieskomitean (ÄK-R) kokoukset ja muut tapahtumat

- 15.3. ÄK-R, Oslo
14.–15.6. ÄK-R, Kristiansand
19.–20.9. ÄK-R:n ja Nordregion hallituksen yhteiskokous, Tukholma
31.10. ÄK-R:n EU-verkoston kokous, Oslo
29.–30.11. Nordregio Foorum, Oslo
1.12. ÄK-R, Oslo

Pohjoismainen yhteistyö talous- ja finanssisektorilla

24.3. MR-FINANS Pohjoismaiden valtiovarainministerit, Oslo

Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori

28.6. Ministerikokous, MR-FJLS, Ålesund

maaliskuu ÄK-FJLS/Toimeenpaneva virkamieskomitea

kesäkuu ÄK-FJLS/toimeenpaneva vk. ministerineuvoston kokouksen yhteydessä

syyskuu ÄK-FJLS/toimeenpaneva vk.

ÄK-FJLS/Maa- ja metsätalouden virkamieskomitea kokoontui maaliskuussa ja marraskuussa

30.-31.3/26.10 ÄK-FJLS/Virkamieskomitea elintarvikkeet

27.4. ja 9.11 ÄK-FJLS/Kalatalouden virkamieskomitea.

Ny Nordisk Mat -ohjelman ohjausryhmä kokoontui huhtikuussa Oslossa ja elokuussa Kööpenhaminassa

23.-24.9 Pohjoismaiset eläinlääkintöpäälliköt, Reykjavik

Pohjoismainen mikrobiologian ja eläinterveyden hyvinvoinnin työryhmä (NMDD) kokoontui maaliskuussa Torshavnissa, Färsearilla ja syyskuussa Kööpenhaminassa.

7.-8.2. Pohjoismainen elintarvikehallinnon ja kuluttajatietouden työryhmän (NMF) järjestämä Pohjoismainen valvontakonferenssi, Helsinki

27.-30.8. Nordisk Metodikkommitté för Naeringsmidler (NMKL) vuosikokous, Tampere

Sosiaali- ja terveystalouden ml. tasa-arvoyhteistyö

30.3.2017 Pohjoismainen sosiaali- ja terveysministerikokous (MR-S), Oslo

Pohjoismainen sosiaali- ja terveystalouden virkamieskomitea (ÄK-S)

23.-24.2. ÄK-S, Kööpenhamina

7.-8.6. ÄK-S, Bergen

27.-28.9. ÄK-S, Huippuvuoret

27.2. Nuoret ja psyykinen terveys –konferenssi, Oslo

19.5. NRI-Conference 2017 Nordic Model for Personalized Medicine, Oslo

28.-30.8. Pohjoismainen terveydenhuollon valmiuskonferenssi, Huippuvuoret

Tasa-arvoyhteistyö

9.5. Pohjoismainen tasa-arvopolitiikan ministerikokous (MR-JÄM) Hurtigruten, Norja

Pohjoismainen tasa-arvopolitiikan virkamieskomitea (ÄK-JÄM):

9.2. ÄK-JÄM, Oslo

19.6. ÄK-JÄM, Stavanger

27.11. ÄK-JÄM, Kööpenhamina

7.-8.2. Tulevaisuuden työelämä -konferenssi, Oslo

13.-24.3. Ministeripaneeli ja tapaaminen YK:n CSW:n yhteydessä, New York

21. - 22.6. Vihapuheen vastainen konferenssi, Stavanger

12.10. Barbershop-konferenssi, Kööpenhamina

Työelämää koskeva yhteistyö

28.11. Työelämäalan ministerineuvosto (MR-A), Oslo

Työelämänalan virkamieskomitea (ÄK-A)

- 4. – 5.4. Lysebu, Oslo
 - 17. – 18.10. Kööpenhamina
 - 20. - 21.3. Työmarkkinajaosto, Hurtigruten
 - 12.- 13.9. Työmarkkinajaostom, Reykjavik
 - 9.-10.3. Työoikeusjaosto, Hemavan
 - 9.-10.10. Työoikeusjaosto, Oslo
 - 7.-8.3. Työympäristöjaosto, Oslo
 - 28.9. Työympäristöjaosto, Reykjavik
- Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan EU -tiedotusryhmä 11.5.2017 ja 13.12.2017 Bryssel

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

- 26.-27.6. Pohjoismaiset oikeusministerit (MR-LAG) Harstad, Norja
- 28.2.-1.3. ÄK-lag, virkamieskomitea, Oslo
- 9.5.-10.5. ÄK-lag, virkamieskomitea, Oscarsborg, Norja
- 31.11.-1.12. ÄK-lag, virkamieskomitea, Hamar, Norja
- 3.-5.9. Pohjoismaiden ulkoministeriöiden oikeuspäälliköt, Mustion linna
- 1.11. Korruption torjuntaa koskeva Pohjoismais-baltialainen seminaari, Helsinki
- 16.-17.11. Pohjoismaisten pakoteasiantuntijoiden kokous, Helsinki

MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Kuluttaja-asiat

Pohjoismainen kuluttajaryhmä (Nordisk Konsumentgrupp) kokoontui kahdesti kesäkuussa ja syksyllä Oslossa.

Liikenne

- 7.2. Nordic Electric Vehicle Summit Drammen, Norja (aiheina North-East passage data cable project, Joint Nordic actions to reduce transport emissions)
- 8.3. Nordic Ministers' Meeting on Reducing Transport GHG Emissions, Neste Porvoo
- 24.-25.4. Nordic-Baltic Ministerial Conference "Digital North" Oslo
- 29.6. Northern Light Summit 2017 Helsingissä

Rajaturvallisuusalan yhteistyö

- 19 - 20.9. Nordic Coast Guard -forumin päällikkökokous (Conference), Helsinki ja Bågaskär.

Maahanmuutto- ja pakolaiskriisiin liittyvä yhteistyö

- 26.9. Epävirallinen kotouttamisesta vastaavien ministereiden kokous, Oslo

Pelastusalan yhteistyö

Pohjoismainen pelastusylijohtajakokous syyskuussa Kööpenhaminassa
Pohjoismaiseen Nordred-sopimukseen perustuva yhteistyöryhmä kokoontui vuonna 2017 kaksi kertaa, keväällä Tönsbergissä, Norjassa sekä syksyllä Helsingissä.
Pohjoismainen yhteistyöryhmä (GIS i krishantering), kesäkuussa Jevnakerissa Norjassa ja lokakuussa Kööpenhaminassa.
Pohjoismainen palonehkäisykokous syyskuussa, Ruotsi

Poliisiyhteistyö

- 22.-24.8. Pohjoismaisten poliisiylijohtajien kokous, Levi